

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
Факультет менеджменту та маркетингу**

Кафедра менеджменту

**«До захисту допущено»
Завідувачка кафедри**

д.е.н., проф. Вікторія ДЕРГАЧОВА
«08» червня 2021 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття ступеня бакалавра

**за освітньо-професійною програмою
«Менеджмент і бізнес-адміністрування»
спеціальності 073 «Менеджмент»**

на тему

**«Підвищення конкурентоспроможності підприємства на основі
впровадження технологічних інновацій»**

Виконав студент 4 курсу, групи УІ-71

Михайло СТЕПАНОВИЧ

_____ (підпис)

Керівник доцентка кафедри менеджменту:

к.е.н. Катерина КОПШИНСЬКА

_____ (підпис)

Рецензент доцент кафедри міжнародної економіки:

к. ф. – м. н., доц. Ольга ЖУКОВСЬКА

_____ (підпис)

Засвідчую, що у цій дипломній
роботі немає цитат та вилучень з
праць інших авторів без
відповідних посилань
студент(ка) _____
(підпис)

Київ – 2021 року

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»**

Факультет менеджменту та маркетингу

Кафедра менеджменту

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальність **073 «Менеджмент»**

Освітньо-професійна програма **«Менеджмент і бізнес-адміністрування»**

Сертифікатна програма **«Менеджмент інвестицій та інновацій»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри

д.е.н., проф. Вікторія ДЕРГАЧОВА

«08» жовтня 2020 р.

**ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ
Михайлу СТЕПАНОВИЧУ**

1. Тема роботи: «Підвищення конкурентоспроможності підприємства на основі впровадження технологічних інновацій»,

керівник роботи к.е.н. Катерина КОПШИНСЬКА

затверджені наказом по університету від 21.05.2021 р. №1248-с

2. Термін подання студентом роботи: 07.06.2021 р.

3. Вихідні дані до роботи: наукова та навчально-методична література, законодавчі та нормативні акти України, що регламентують господарську діяльність підприємств, в тому числі у сфері інновацій та інвестицій, інформація про створення та функціонування підприємства ТОВ «Агротрейд - Виробництво», статут, звітність підприємства за 2018-2020рр.: фінансова звітність (форми №1 «Баланс», №2 «Звіт про фінансові результати», форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності»)

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

а) теоретична частина:

- розглянути теоретико – методичні засади підвищення конкурентоспроможності підприємства;
- виявити особливості впровадження технологічних інновацій в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства;

б) аналітична частина:

- провести аналіз господарсько – економічної діяльності ТОВ «Агротрейд – Виробництво»;
- оцінити результати інноваційної діяльності ТОВ «Агротрейд – Виробництво» та її вплив на конкурентоспроможність підприємства;
- обґрунтувати доцільність впровадження технологічних інновацій для підвищення конкурентоспроможності підприємства;

в) рекомендаційна частина:

- розробити проект впровадження технологічних інновацій на ТОВ «Агротрейд – Виробництво»,
- оцінити ефективність запропонованих заходів та їх вплив на конкурентоспроможність підприємства.

5. Перелік ілюстративного матеріалу

1. Передумови впровадження технологічних інновацій на промислових підприємствах.
2. Загальна характеристика ТОВ «Агротрейд – Виробництво».
3. Аналіз інноваційної діяльності ТОВ «Агротрейд – Виробництво».
4. Проект з впровадження технологічної інновації для ТОВ «Агротрейд – Виробництво»
5. Витрати на впровадження проєкту.
6. Економічний ефект реалізації проєкту.

6. Дата видачі завдання:

«08» жовтня 2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Позначки керівника про виконання завдань
1.	Збір необхідної інформації щодо теоретичних та практичних засад підвищення конкурентоспроможності підприємства	08.10.2020 – 31.10.2020	
2.	Розгляд теоретичних положень та практичного досвіду впровадження технологічних інновацій вітчизняними підприємствами	01.11.2020 – 30.11.2020	
3.	Вибір підприємства – бази дослідження, дослідження досвіду та ринкового середовища функціонування підприємства	01.12.2020 – 31.12.2020	
4.	Економіко-управлінський аналіз результатів господарської діяльності підприємства ТОВ «Агротрейд - Виробництво»	01.01.2021 – 31.01.2021	
5.	Аналіз інноваційної діяльності підприємства ТОВ «Агротрейд - Виробництво»	01.02.2021 – 28.02.2021	
6.	Обґрунтування доцільності впровадження технологічних інновацій для підвищення конкурентоспроможності ТОВ «Агротрейд - Виробництво»	01.03.2021 – 31.03.2021	
7.	Розроблення проекту з впровадження нової технології на підприємстві ТОВ «Агротрейд - Виробництво»	01.04.2021 – 30.04.2021	
8.	Обґрунтування ефективності реалізації запропонованого проекту	01.05.2021 – 25.05.2021	
9.	Оформлення дипломної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти	26.05.2021 – 30.05.2021	

Студент

_____ Михайло СТЕПАНОВИЧ
(підпис)

Керівник дипломної роботи

_____ Катерина КОПШИНСЬКА
(підпис)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота на тему: «Підвищення конкурентоспроможності підприємства на основі впровадження технологічних інновацій» містить 93 сторінки, 28 таблицю, 14 рисунків, 3 додатка. Перелік посилань нараховує 47 найменувань.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що український агропромисловий комплекс та сільське господарство стикаються з численними проблемами розвитку, пов'язаними з технічними, організаційними, економічними та соціальними аспектами. Хоча АПК країни є галуззю, що розвивається, їй ще належить подолати значну відстань, відокремлюючи її від високорозвинених країн. Зокрема слід значно підвищити рівень конкурентоспроможності засадах впровадження технологічних інновацій.

Мета роботи - розгляд теоретичних засад та розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства на засадах впровадження технологічних інновацій.

У роботі були використані такі **методи дослідження** як аналізу та синтезу, систематизації та узагальнення; порівняння; фінансово-економічного аналізу.

Результати дослідження представлені у дипломній роботі можуть бути впроваджені на підприємстві з метою підвищення конкурентоспроможності підприємства на основі впровадження технологічних інновацій. Керівництвом підприємства ТОВ «Агротрейд - Виробництво» було визначено можливість впровадження запропонованого проєкту щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства. (Акт впровадження №29 від 24.05.2021)

Ключові слова: конкурентоспроможність підприємства, технологія, технологічні інновації інноваційний потенціал, оцінювання інноваційного потенціалу, економічна ефективність. агро-промисловий комплекс.

ABSTRACT

The graduation work on the topic “Increasing the enterprise competitiveness through the introduction of technological innovations” contains 93 pages, 28 tables, 14 figures, 3 appendices. The list of references has 47 titles.

The relevance of the research topic The Ukrainian agro-industrial complex and agriculture face numerous development problems related to technical, organizational, economic and social aspects. Although the country's agro-industrial complex is a developing industry, it still has to go long distance separating it from highly developed countries. In particular, the level of competitiveness through the introduction of technological innovations should be significantly increased.

The purpose of the work is to consider the theoretical bases and to develop the practical recommendations as for increasing the enterprise competitiveness through the introduction of technological innovations.

The research methods such as analysis and synthesis, systematization and generalization; comparison; financial and economic analysis were used in the graduation work.

The results of the research presented in the thesis can be implemented at the enterprise in order to increase the competitiveness of the enterprise through the introduction of technological innovations. The management of the company LLC "Agrotrade - Production" has identified the possibility of implementing the proposed project to increase the competitiveness of the enterprise. (Act of implementation №29 of 21.05.2021)

Key words: enterprise competitiveness, technology, technological innovations, innovation potential, evaluation of innovation potential, economic efficiency, agro-industrial complex.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА ЗАСАДАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ.....	10
1.1 Теоретико-методичні засади підвищення конкурентоспроможності підприємства.....	10
1.2 Особливості впровадження технологічних інновацій в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства	16
Висновки до розділу 1	25
2 ДІАГНОСТИКА УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «АГРОТРЕЙД ВИРОБНИЦТВО»	27
2.1 Аналіз господарсько-економічної діяльності ТОВ «Агротрейд Виробництво».....	27
2.2 Оцінювання інноваційної діяльності ТОВ «Агротрейд-Виробництво» та її вплив на конкурентоспроможність підприємства	43
2.3 Обґрунтування доцільності впровадження технологічних інновацій для підвищення конкурентоспроможності ТОВ «Агротрейд-Виробництво».....	51
Висновки до розділу 2	61
3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «АГРОТРЕЙД ВИРОБНИЦТВО» НА ЗАСАДАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ	63
3.1 Розроблення проекту впровадження технологічних інновацій на ТОВ «Агротрейд Виробництво»	63
3.2 Оцінювання ефективності запропонованих заходів та їх вплив на підвищення конкурентоспроможності підприємства	68
Висновки до розділу 3	81
ВИСНОВКИ	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86
ДОДАТКИ	92

ВСТУП

Український агропромисловий комплекс та сільське господарство стикаються з численними проблемами розвитку, пов'язаними з технічними, організаційними, економічними та соціальними аспектами. Хоча АПК країни є галуззю, що розвивається, їй ще належить подолати значну відстань, відокремлюючи її від високорозвинених країн. Зокрема слід значно підвищити рівень конкурентоспроможності засадах впровадження технологічних інновацій.

Проблематика забезпечення високого рівня конкурентоспроможності досліджувалась такими вітчизняними науковцями: Борисюк І. О. [5], Гудзь О.Є. [8], Джеджула В. В. [11], Єлець О. П. [16], Єфремова Н. Ф. [17], Красняк О. П. [24] та інші. Сучасний стан та проблеми інноваційного розвитку аграрного сектору України вивчали Готра В.В. [7], Дорогань-Писаренко Л.О. [14], Кіпіоро І.М. [21], Лупенко Ю.О. [27], Малік М.Й. [27]

Мета дослідження – розгляд теоретичних засад та розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства на засадах впровадження технологічних інновацій.

Для виконання поставленої мети необхідно виконати такі завдання:

- розглянути теоретико-методичні засади підвищення конкурентоспроможності підприємства;
- виявити особливості впровадження технологічних інновацій в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства;
- провести аналіз господарсько-економічної діяльності ТОВ «Агротрейд - Виробництво»;
- оцінити результати інноваційної діяльності ТОВ «Агротрейд - Виробництво» та її вплив на конкурентоспроможність підприємства;
- обґрунтувати доцільність впровадження технологічних інновацій для підвищення конкурентоспроможності ТОВ «Агротрейд - Виробництво»;
- розробити проєкт впровадження технологічних інновацій на ТОВ «Агротрейд - Виробництво»;

- оцінити ефективність запропонованих заходів та їх вплив на підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Об'єкт дослідження – процес підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Предмет дослідження – теоретичні основи та практичні рекомендації щодо підвищення конкурентоспроможності ТОВ «Агротрейд-Виробництво» на засадах впровадження технологічних.

Методи дослідження. Для виконання поставлених завдань було використано загально-наукові та спеціальні методи дослідження, а саме: аналізу та синтезу, систематизації та узагальнення – для дослідження умов та інструментів підвищення конкурентоспроможності підприємства, характеристики господарсько-економічної діяльності ТОВ «Агротрейд-Виробництво»; порівняння – для визначення конкурентних переваг досліджуваного підприємства; фінансово-економічного аналізу – для оцінки результатів діяльності підприємства, при обґрунтуванні ефективності запропонованого проєкту.

Інформаційну базу наукового дослідження становили нормативно-правові акти щодо регулювання діяльності АПК України, офіційні матеріали Державної служби статистики України, статистичні дані Європейського Союзу, власні аналітичні напрацювання автора, наукові статті, інтернет-ресурси, фінансова звітність ТОВ «Агротрейд-Виробництво».

Практична значущість. Представлені в роботі висновки та пропозиції можуть бути використані підприємством ТОВ «Агротрейд-Виробництво» та іншими аграрними компаніями під час впровадження технологічних інновацій, що дозволить оптимізувати час та витрати при реалізації управлінських рішень щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА ЗАСАДАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ

1.1 Теоретико-методичні засади підвищення конкурентоспроможності підприємства

Забезпечення конкурентоспроможності підприємства завжди було важливою умовою для успішної роботи підприємств, а в епоху глобалізації вона стала визначальним фактором їх існування. Отже, на ринку це результат впливу багатьох внутрішніх процесів та характеристик, властивих підприємству, а також зовнішніх факторів, що існують у навколишньому середовищі та прямо чи опосередковано на нього впливають.

Дослідивши наукові джерела за відповідною тематикою було виявлено, що не існує єдиного трактування поняття «конкурентоспроможність підприємства» (табл.1.1).

Таблиця 1.1 – Трактування поняття «конкурентоспроможність підприємства»

Автор	Визначення поняття
Н. І. Беренда, С. М. Николаєнко, Н. В. Тацієнко [4, с.41]	конкурентоспроможність підприємства – це здатність економічного суб'єкта до успішного довготривалого функціонування, витримуючи конкуренцію на конкретному ринку, яка ґрунтується на конкурентних перевагах підприємства
О. В. Вараксіна [6, с.16]	конкурентоспроможність підприємства багатоаспектна та різнопланова економічна категорія, яка означає здатність підприємства як в даний момент так і перспективі мати пріоритетні переваги за рівнем задоволення результатом своєї діяльності споживача, за ефективністю господарської діяльності на внутрішньому і зовнішньому ринку порівняно з іншими суб'єктами господарської діяльності
Г. Я. Ільницька-Гикавчук, М. І. Габа [20, с.124]	конкурентоспроможність підприємства – це «здатність отримувати переваги над конкурентами завдяки більш раціональному використанню свого фінансового, виробничого, кадрового, маркетингового та інших потенціалів

Продовження табл.1.1

Т. Ю. Луганська, С. А. Костенко, Е. Б. Катц, Г.Б. Будкевич [31, с.259]	конкурентоспроможність підприємства – це реальна та потенційна спроможність, а також наявні для цього можливості підприємства вивчати попит (ринок), проектувати, виготовляти та реалізувати товари, які по своїм параметрам більш цінні для споживачів, ніж товари конкурентів
Савіцька О.П. [38]	конкурентоспроможність підприємства – це здатність туристичних підприємств ефективно використовувати свій потенціал, спрямований на успішний комерційний результат з дотриманням умов збалансованого розвитку територій
А. С. Романюк [36 , с.108]	конкурентоспроможність підприємства визначає позицію підприємства в конкурентній боротьбі, його положення на ринку та забезпечується досягненням і розвитком конкурентних переваг, які формуються в процесі діяльності підприємства
І. О. Борисюк [5]	здатність підприємства випускати та реалізовувати конкурентоспроможну продукцію
Л. В. Балабанова [3]	конкурентоспроможність підприємства – це здатність отримувати переваги завдяки вдало обраній фінансовій та маркетинговій стратегії поведінки на конкретному ринку, яка дає змогу забезпечити прийнятне для споживачів співвідношення ціни та якості товарів
О. Єлець та Є. Богдан [16]	конкурентоспроможність підприємства – це «складне багатоаспектне поняття, яке означає суперництво, боротьбу за досягнення найкращих результатів, отримання конкурентних переваг шляхом ефективного використання всіх наявних ресурсів, виготовлення та реалізації конкурентоспроможної продукції та отримання прибутку від ведення ефективної господарської діяльності
О. П. Красняк та В. О. Мицик [24]	конкурентоспроможності підприємства слід розуміти реальні та потенційні можливості підприємства продукувати товари і послуги, які на конкретному сегменті ринку користуються більш пріоритетним попитом у споживацької аудиторії, ніж у конкурентів, за умови ведення ефективної фінансово-господарської діяльності
Н.О. Олійник [30, с.3]	під конкурентоспроможністю підприємства слід розуміти відображення міри реалізації потенційних можливостей підприємства домінувати над конкурентами на ринку у короткостроковій та довгостроковій перспективі
В. В. Джеджули [11, с.120]	конкурентоспроможність підприємства – це комплексна характеристика підприємства, що дає змогу ідентифікувати здатність господарського суб'єкта ефективно оперувати наявними ресурсами та можливостями, а також спроможність вести ефективнішу діяльність порівняно з іншими підприємствами галузі
Е.І. Цибульська [45, с. 69]	конкурентоспроможність підприємства – це здатність у поточному періоді та в довгостроковій перспективі забезпечувати більш високу порівняно з конкурентами ефективність виробництва та вигідність реалізації своїх товарів

Таким чином, конкурентоспроможність підприємств не є чітко визначеним поняттям. Важко знайти в літературі на цю тему визначення, яке

було б таким же універсальним, як, наприклад, таке, що стосується попиту чи пропозиції.

На основі вищевказаних визначень вважаємо, що конкурентоспроможність підприємства слід розглядати як систему, що складається з чотирьох елементів:

1) потенціал конкурентоспроможності, що розуміється як сукупність матеріальних та нематеріальних ресурсів підприємства, ключові компетенції та здібності, що дозволяють отримати постійну конкурентну перевагу над конкурентами;

2) конкурентна перевага (завжди має відносний характер), що слід розуміти як ефект ефективного використання конфігурації складових потенціалу конкурентоспроможності, що дозволяє підприємству формувати привабливу ринкову пропозицію та ефективні інструменти конкуренції;

3) інструменти конкуренції, які можна визначити параметри, що використовуються свідомо та цілеспрямовано, а також методи нарощування капіталу клієнта та створення вартості компанії;

4) конкурентна позиція, що розуміється як результат, досягнутий підприємством, що конкурує в даному секторі, порівняно з результатами, досягнутими конкурентами, іншими словами - місце в масштабі економічних та неекономічних вигод, яке підприємство забезпечує всім своїм зацікавленим сторонам, порівняно з місцями, що займають конкуренти.

У свою чергу слід зазначити, що існує єдиної думки у науковців також і щодо чинників підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства.

Фінансові аспекти конкурентоспроможності підприємства розглядав Дяченко В.В. [13].

На думку Шевченко І. Ю. «серед факторів зовнішнього середовища чільне місце в розглянутих дефініціях сутності досліджуваної категорії відводиться конкурентам, а головною ознакою конкурентоспроможності підприємства вченими найчастіше називається досягнення конкурентних переваг в ефективності використання» [46, с.24].

Погодимось з Шевченко І. Ю що, ключовим критерієм конкурентоспроможності будь-якого підприємства є досягнення ним показників ефективності діяльності у відповідності до обраної конкурентної стратегії [46].

Томілін О. О. вказує, що «на конкурентоспроможність впливає ризик-менеджмент підприємства. Автор зазначає, що впровадження системи комплексної системи ризик-менеджменту на підприємстві дає основну перевагу – підвищення ефективності діяльності підприємства, що проявляється в рості ціни акцій, підвищення прибутку, зростання рівня конкурентоспроможності підприємства» [43, с.46].

Чинники впливу на конкурентоспроможність підприємства визначені авторами М. І. Іванова, А. М. Ткаченко, В. Л. Загорудько, на думку яких конкурентоспроможність підприємства залежить від конкурентоспроможності товару, ефективності організації збуту та просування товару на ринку, фінансового стану підприємства та ефективності менеджменту підприємства [19, с.55].

Чинником високого рівня конкурентоспроможності підприємства є висока конкурентоспроможність товарів. Але варто відмітити, що конкурентоспроможність товару не є величиною постійною [42]. Тобто якщо сьогодні товар є конкурентоспроможним, це є гарантією того, що завтра ситуація не зміниться кардинальним чином. У зв'язку з цим підприємству необхідно постійно управляти конкурентоспроможністю власних товарів. Одним із основних елементів управління конкурентоспроможністю товарів є періодичне проведення аналізу та визначення рівня конкурентоспроможності товарів.

Аналіз конкурентоспроможності потрібно здійснювати на усіх стадіях життєвого циклу товару і проводити якомога частіше. Це дає можливість керівнику виявити той момент, коли конкурентоспроможність товарів досягне піку і почне знижуватися, і відповідно здійснити необхідні заходи, такі, наприклад, як: прийняти рішення про заміну товарного асортименту,

розпочати пошук нових ринків збуту, здійснити модернізацію товару або навіть своєчасно відмовитись від випуску товару, якщо поновити його конкурентоспроможність вже неможливо.

Аналіз конкурентоспроможності товару доцільно проводити за наступною схемою, яка включає 7 основних етапів (рис.1.1).

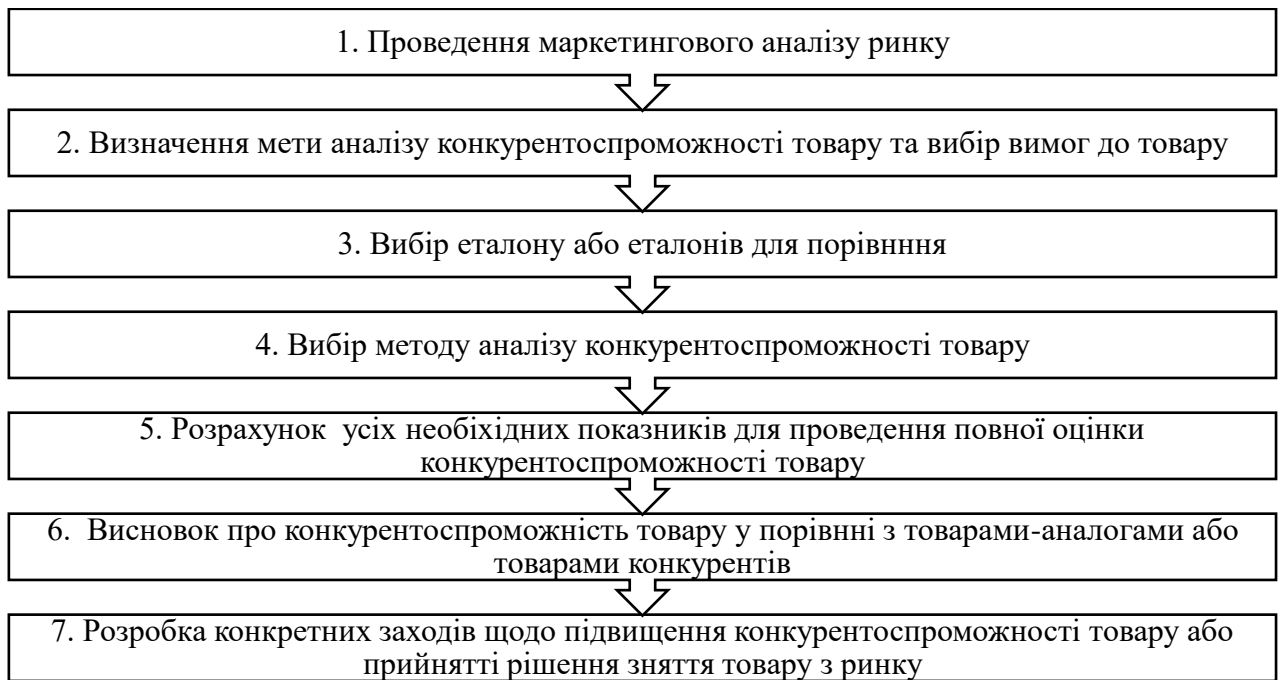

Рисунок 1.1 - Схема проведення аналізу конкурентоспроможності товарів [29]

Необхідно відмітити, що аналіз конкурентоспроможності продукції обов'язково повинен закінчуватися розробкою комплексу заходів підвищення конкурентоспроможності товару, оскільки інакше проведення аналізу є недоцільним та зайвим. У тому випадку коли заходи щодо підвищення конкурентоспроможності товару потребують дуже великих витрат, які скоріш за все не окупляться, то більш доречним є виведення аналізованого товару з ринку та заміна його іншим.

Аналіз конкурентоспроможності товару можна здійснювати за допомогою різних методів. Вибір конкретного метода оцінки конкурентоспроможності залежить від специфіки товару, терміновості

отримання результатів оцінки, обсягів доступної інформації для проведення оцінки, ресурсних обмежень, аудиторії, на яку вони розраховані, тощо. При цьому методи оцінки конкурентоспроможності товарів можна класифікувати за різноманітними ознаками (рис.1.2).

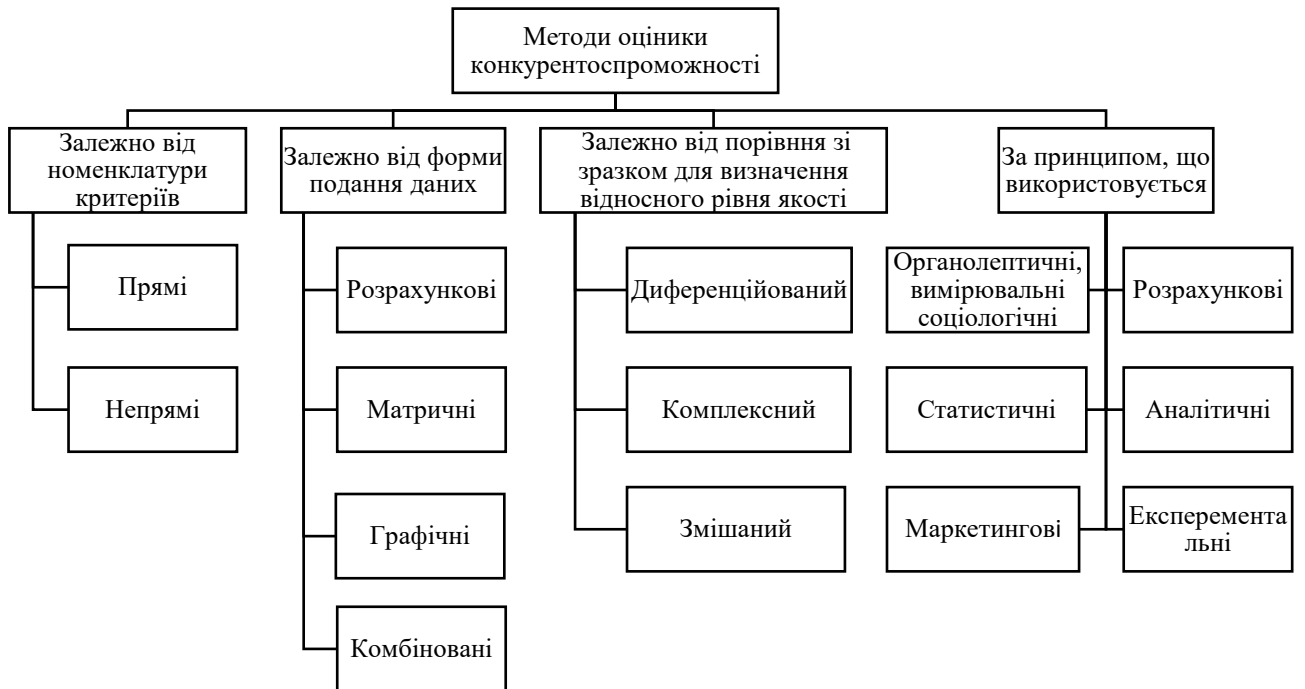

Рисунок 1.2 - Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності товарів [29]

Слід підкреслити, що з одного боку, конкурентоспроможність відображає потенціал компанії - її ресурси, можливості (ширше - компетенції), що дозволяють їй завоювати кращі позиції щодо конкурентів. З іншого боку, конкурентоспроможність охоплює взаємовідносини між компаніями в даному секторі і використовується для порівняння оцінки діяльності конкретної компанії. Підприємство, визначене як конкурентоспроможне, що працює в даному секторі, здатне досягти порівняно більших вигод, ніж його конкуренти, і ці переваги можуть сягати різних рівнів. Конкурентоспроможність є відносною, оскільки для її оцінки необхідно вибрати правильні орієнтири та прийняти відповідні критерії оцінки.

Порівнянність та оцінка ступеня конкурентоспроможності суб'єктів господарювання може бути забезпечена використанням інформації про досягнуті результати, зведеної до абсолютних та відносних величин.

Таким чином, в умовах глобалізації економіки, яка характеризується мінливістю та непередбачуваністю, окрім капіталу та трудових ресурсів, здатність здобувати та обробляти знання та інформацію є ще одним фактором, що сприяє розвитку підприємств. Такі фактори, як знання, підприємництво та, зокрема, інновації набувають все більшого значення.

Сучасна економіка характеризується високою волатильністю та високою конкурентоспроможністю. Така ситуація змушує підприємства до впровадження інновацій, до постійного розвитку та дедалі більшої орієнтації на споживача. Інновації сприяють підвищенню конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

1.2 Особливості впровадження технологічних інновацій в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства

Пошук шляхів підвищення конкурентоспроможності відіграє одну з найважливіших ролей у забезпеченні функціонування підприємства та подальшого його росту, тому вирішення даного завдання на національному та міжнародних ринках є необхідним для посилення своєї конкурентної позиції та максимального вдосконалення діяльності підприємства» [4, с.41]

Інновації - це результат науково-технічного прогресу. Вони тісно пов'язані з підприємництвом, і їх реалізація пов'язана з високим ступенем ризику.

У загальному розумінні термін «інновація» позначає щось нове та відмінне від існуючих рішень. Компанії, які хочуть бути інноваційними, повинні створити середовище, яке зможе комерціалізувати ці новинки, а отже, швидко їх впроваджувати.

Підприємство, яке здатне створювати інновації, купувати та впроваджувати їх, а також отримувати інформацію про інноваційні рішення, називається інноваційним підприємством.

У наш час інновації дуже часто асоціюються зі змінами. Однак більшість авторів підкреслюють, що інновації можна ототожнювати зі змінами лише тоді, коли це вигідно для організації. Вважаємо, що лише ті товари та послуги, які можна продати, захищатимуть або зміцнюватимуть конкурентні позиції компанії.

Інновації, що надають нову цінність для споживачів, як правило, проявляються у вигляді нових продуктів, технологій, ідей, підходів та систем, які повинні приносити переваги в першу чергу для споживачів, які, будучи втіленими в діяльність компанії на основі свого позитивного досвіду, гарантуватимуть високу рентабельність підприємству.

Разом з розвитком сфери послуг матеріальний обсяг інновацій значно розширився і вийшов за межі сфери технологій. Інновації почали широко розглядатися як товар, послуга чи ідея, що сприймаються як нові.

В умовах розвитку світового господарства на теперішній час превалює розвиток процесів цифровізації і інновації в першу чергу асоціюються з інформаційними інноваціями. «Сучасні інформаційні технології сприяють істотним змінам в фінансово-економічній діяльності компанії. Процеси цифровізації та інформаційних технологій безпосередньо впливають на процес виробництва товару: змінюють його форму, собівартість та рентабельність. Йдеться про фізичні якості товарів, які виробляє компанія з метою створення споживчої вартості. У цьому випадку інформаційні технології функціонують як універсальні і загальні сили. Вони виступають як найважливіший ресурс, що володіє цінністю у всіх сферах економіки та виробництва. Інформація перетворюється на символ економічного розвитку і виступає сполучною ланкою між наукою та виробничою діяльністю компанії» [25, с.71].

Але існують різні види інновацій. Інновації класифікуються за різними ознаками.

За своїм обсягом та наслідками впровадження на підприємстві інновації поділяються на:

а) Додаткові інновації - вносять незначні зміни та відповідають діагностичному підходу до організації та проектування систем;

б) Революційні інновації (радикальні) - вони пов'язані з проривом та радикальними змінами, вони пов'язані з прогностичним підходом та плануванням. На етапі планування прийнято рішення про впровадження інноваційних елементів у виробничий процес підприємства.

в) Інновація товару - означає виведення на ринок нового товару, послуги або значне поліпшення раніше запропонованих товаром чи послугами даного підприємства.

г) Технічні інновації - стосуються впровадження певним суб'єктом господарювання нових технологічних рішень замість вже існуючих продуктів та технологій.

д) Модифікація інновацій - підприємства впроваджують незначні зміни до існуючих продуктів, технологій та систем управління для їх вдосконалення,

Вважаємо, що термін інновація є першим виробничим застосуванням нових знань, тоді як наступні додатки називаються дифузиею (розповсюдженням). На практиці копіювання інновації трапляється не дуже часто через необхідність проведення дорогих модифікацій.

Виділяють також групи інновацій:

1) Організаційні та технічні інновації - включають проекти, пов'язані зі зміною організації виробничих підрозділів, робочих місць та допоміжних підрозділів (внутрішній транспорт, управління складами тощо), включаючи придбання комп'ютерного програмного забезпечення, впровадження комп'ютерів для контролю та регулювання виробничих процесів.

2) Модифікації - це невеликі технічні або естетичні зміни у продуктах, які не виконують роль технічного вдосконалення (модернізації), введені, наприклад, з метою виходу на новий сегмент ринку

Як бачимо в класифікації інновацій виділяється категорія «технологічна» або «технічна» інновація. Новизна інновацій оцінюється за технологічними параметрами, а також з ринкових позицій.

Ж. Ж. Ламбен називає такі інновації нововведеннями з технологічною доміантою, що змінюють фізичні властивості продукту (флотаційне скло) або використовують нові компоненти (стальний корд в автомобільній покриві), новий матеріал (пінополіуритан), створюють принципово нові продукти, нові вироби (композиційні матеріали, телевізори з високою чіткістю зображення) або нові комплексні системи (швидкісний потяг) [22].

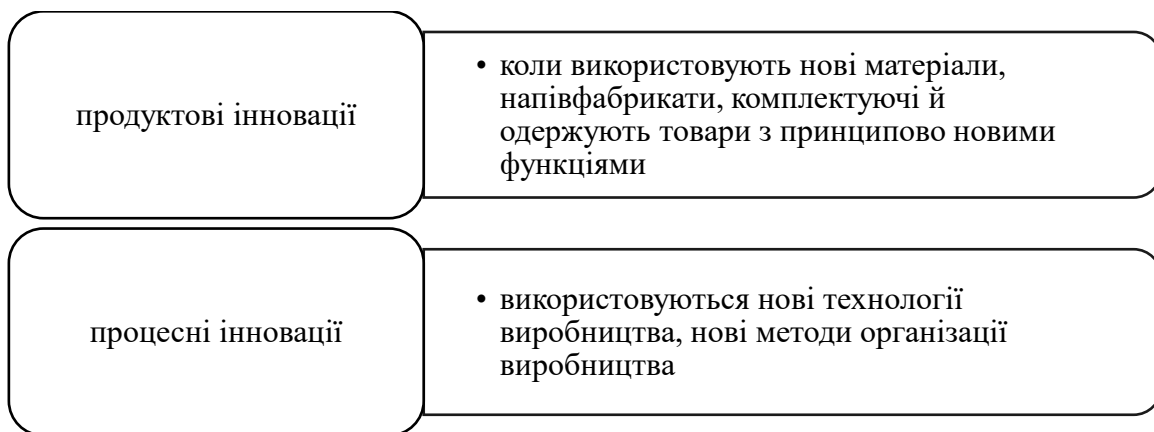

Рисунок 1. 3 - Види інновацій за технологічними параметрами інновації

Джерело: складено автором за даними [22]

Розглянемо, як у наукових джерелах визначено вплив технологічних інновацій на рівень конкурентоспроможності підприємства, адже щоб підприємство було конкурентоспроможним, воно повинно бути не лише відносно продуктивним, ефективним та оперативним, але воно повинно також мати такі риси, як гнучкість, адаптивність та інноваційність.

Завдяки технологічним інноваціям можливими є, серед іншого:

- краща адаптація компанії до умов навколишнього середовища,

- підвищення якості продукції та їх конкурентоспроможності, зростання продажу,
- усунення бар'єрів та активізація ресурсів за рахунок підвищення загальної ефективності та результативності операцій,
- вдосконалення управління та методів роботи,
- поліпшення умов безпеки праці,
- заміщення живої праці внаслідок кращої організації та вищої ефективності на основі більш сучасного технічного обладнання,
- збільшення експортних можливостей тощо.

Основна увага Й. Шумпетера була спрямована на інноваційні заходи як основні детермінанти конкурентоспроможності. На його думку та думку його прихильників, «підвищення конкурентоспроможності було можливим за рахунок пошуку та інвестування в нові ринкові можливості за мінімізації ризику невизначеності» [11, с .118]

Підтримуємо думку О. В. Вараксіна, що «зادля довготривалого успіху робота по забезпеченню конкурентоспроможності підприємства та її підвищенню має здійснюватися в усіх сферах його діяльності, а особливо у інноваційній, в якій ключове значення мають: проведення науково-дослідних робіт власними силами, ступінь оновлюваності продукції, технології, ступінь використання інформаційних технологій» [6, с.15].

Єфремова Н.Ф. надала поелементну характеристику складників системи підвищення конкурентоспроможності підприємств, серед яких техніка, технологія. процеси (інформаційні), що показано на рисунку 1.4.

Отже, у рамках техніко-технологічного складника домінуючими чинниками є техніка, технологія, процеси, за допомогою яких матеріальні та інші виробничі ресурси перетворюються на готову продукцію.

Параметр інноваційності означений в праці Н.І. Олійник та Ю.О. Бурик, які зазначають, що «стрімке підвищення рівня конкуренції на внутрішньому і зовнішніх ринках, зростання вимогливості споживачів призводить до того, що у найближчі десятиліття сподіватися на процвітання може лише те

підприємство, яке володітиме конкурентними перевагами в усіх сферах, зокрема у сфері упровадження інновацій» [30, с.8]

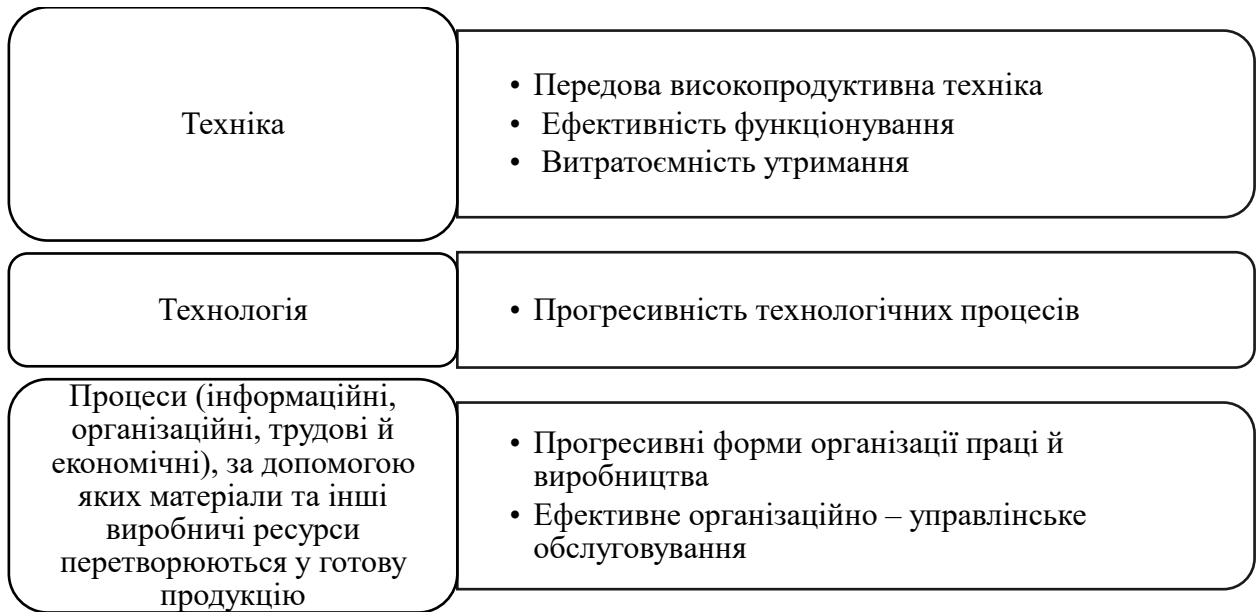

Рисунок 1.4 - . Елементи складників системи підвищення конкурентоспроможності підприємства [17, с.109]

Д.О. Середа зазначає, що у ринковій системі господарювання конкурентоспроможність, як економічна категорія, виступає ключовою, адже вона відображає в тому числі і інноваційні можливості підприємства [40, с.149]

О. П. Красняк, В. О. Мицик стверджують, що основні завдання щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства стимулювати фінансово інноваційну діяльність вітчизняних підприємств в галузі створення нових товарів і послуг [24]

Одним з основних факторів, що визначають здійснення компаніями технологічних інноваційних проектів, є їх дослідницька та дослідна діяльність.

Окремо слід зупинитися на оцінці та аналізі інноваційних характеристик. Методики запропоновані для оцінки конкурентоспроможності підприємства різними авторами, зокрема: Рзаєв Г. І. [35, с.63] пропонує враховувати показники інноваційність за критеріями ритмічності, технологічності, мінімізації витрат;

Леган І.М. в своєму дослідженні провела комплексне дослідження формування й використання конкурентоспроможності персоналу як основи інноваційного розвитку підприємства та підвищення ефективності його функціонування [26, с.127]. Дослідниця як параметр інноваційного розвитку розглядає конкурентоспроможність робочої сили.

Звертає увагу дослідження Панченко М. О. «Вплив інновацій на конкурентоспроможність підприємства», Дослідник зазначає, що сучасна інноваційна діяльність компанії виходить далеко за рамки тільки науково-технічної політики, заснованої на розробці і впровадженні нового продукту. Продуктові інновації були і залишаються важливим стратегічним чинником розвитку, проте все частіше за компанію в процесі конкурентних дій використовують цілий комплекс нововведень, що зачіпає всі сфери і області управління [32, с.19].

Технологічні інновації як чинник впливу на конкурентоспроможність підприємства вивчав Панченко М. О., який згрупував вплив інновацій на конкурентоспроможність підприємства та категоріями: соціально-економічні; управлінські; технічні; соціальні; продуктові; процесні; алокаційні (табл.1.2)

Таблиця 1.2 - Вплив інновацій на конкурентоспроможність

Вид інновацій	Вплив на конкурентоспроможність підприємства
1. Соціально-економічні	Оптимізація використання ресурсів(наприклад фінансових – для підвищення порівняльних і конкурентних переваг)
2. Управлінські	Реалізація творчих ідей з метою розробки і створення нових методів і форм управління. У зв'язку з цим виникає перевлаштування системи управління, що приводить до прибутку і конкурентоспроможності
3. Технологічні	Використання нової техніки для зменшення витрат
4. Соціальні	Поліпшення умов праці, проведення тренінгів і різних заходів для підвищення мотивації співробітників. Якість робочої сили визначає здатність економічного суб'єкта здійснювати власні науково-дослідницькі і дослідно-конструкторські роботи (НДДКР)
5. Продуктові	Поліпшення споживчих властивостей товару і підвищення конкурентних переваг
6. Процесні	Перетворення, що вносяться до процесів, що проходять на підприємстві, приведуть до зниження витрат, вартості, підвищення якості, порівняльних і конкурентних переваг
7. Алокаційні	Реорганізація підприємства, направлена на підвищення конкурентоспроможності

Джерело: [32, с.19]

Інноваційну діяльність підприємств слід активізувати на макро- та мікрорівні (рис.1.4)

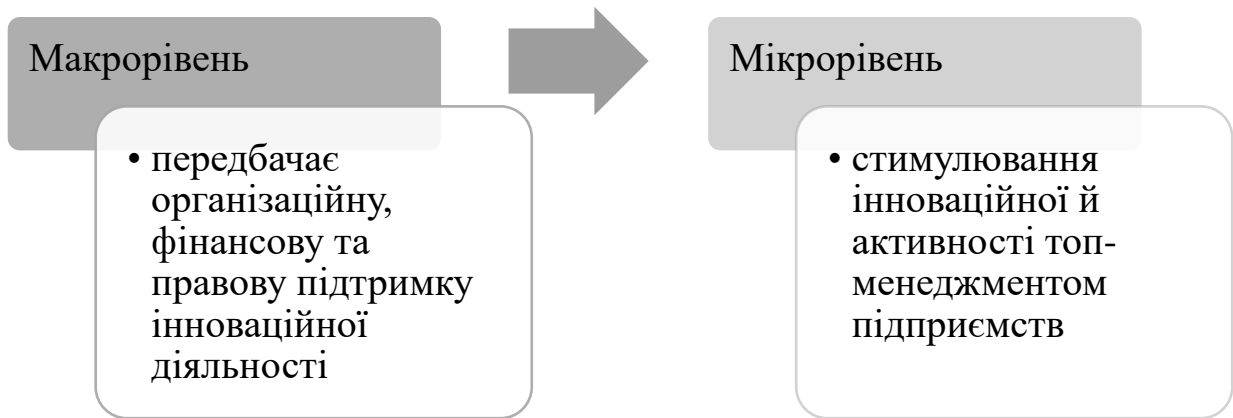

Рисунок 1.4 - Рівні активізації інноваційної діяльності [32, с.20]

У зв'язку з підприємством, яке стало предметом дослідження в дипломному проекті і яке відноситься до агропромислового комплексу (АПК), слід зупинитися на технологічних інноваціях в АПК.

Технологічні інновації в аграрній галузі забезпечують підвищення продуктивності в тваринництві та зростання урожайності сільськогосподарських культур.

Дорогань-Писаренко Л.О в своєму дослідженні узагальнила думки науковців, що досліджували дане питання [7; 8; 21; 27; 28], та зазначила, що на сьогодні найбільш ефективними в аграрному бізнесі можна визначити такі види технологічних інновацій: агробіотехнології (технології інженерії генетично модифікованих організмів, клітинної біології, ДНК-технології, маркерна селекція, створення біопестицидів, біодобрих, ензимів тощо), впровадження картографії, точного землеробства, управління підприємством із застосуванням систем GPS-моніторингу та розвиток органічно-орієнтованих систем ведення господарства [14, с.30]

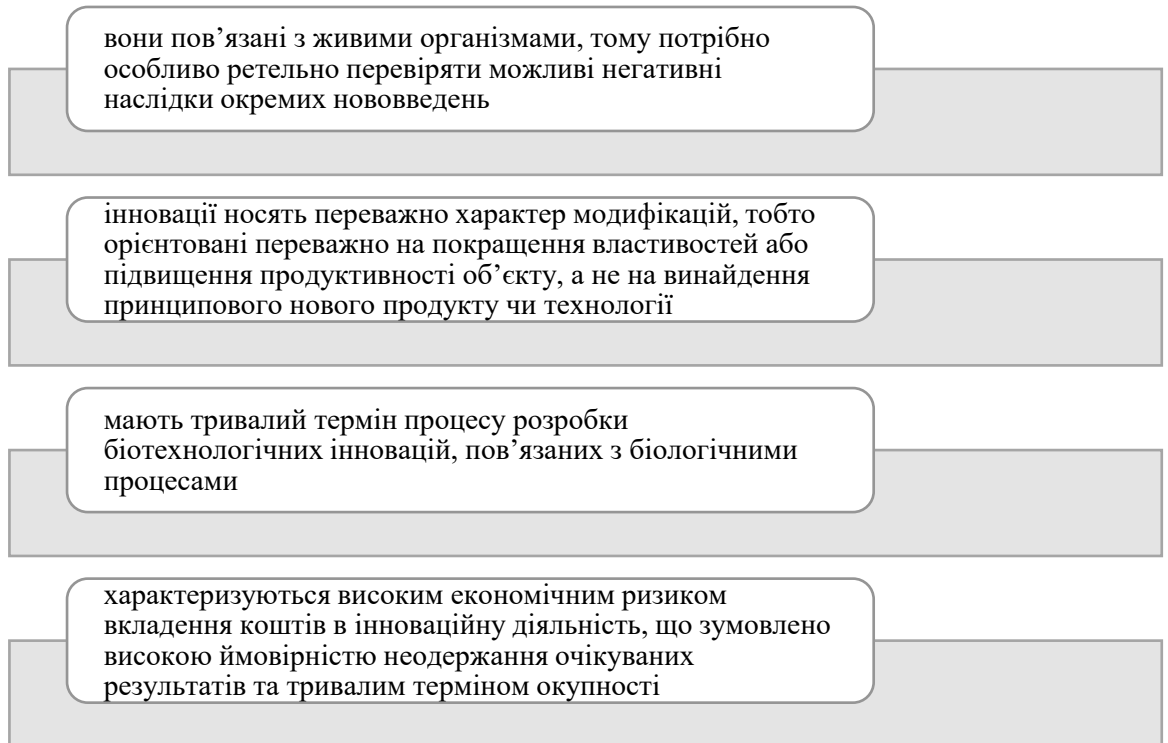

Рисунок 1.5 - Особливості технологічних інновацій в АПК

Джерело: складено автором за даними [14, с.30]

Як висновок зазначимо, що зростання інноваційності підприємств у сучасній економіці є одним із ключових факторів підвищення їх конкурентоспроможності та розвитку. Інноваційність підприємств, що працюють в українській економіці, оцінюється на відносно низькому рівні, і причини цього слід бачити у їхньому важкому фінансовому становищі та небажанні до ризикованих підприємств, які можуть включати науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи.

Фактори інноваційності українських підприємств відрізняються від факторів, що характеризують високорозвинені країни. По-перше, імітаційні інновації продуктів та процесів все ще домінують в українських підприємствах. Сучасні підприємства, які хочуть бути конкурентоспроможними та більш інноваційними, однаково сильно зосереджують свою інноваційну діяльність на інноваціях у сфері послуг, що використовують інтелектуальні інновації та інформації в сфері ІКТ. Ці нововведення є в першу чергу результатом збільшення та постійних

досліджень та розробок, яких бракує на більшості українських підприємств. Значна частина коштів, що виділяються на інноваційну діяльність, витрачається неефективно з багатьох причин: невідповідність проведеної діяльності та існуючих економічних бар'єрів та потреб, надмірний консерватизм у фінансуванні інноваційних проєктів, підтримка державного сектору переважно для безпечних інвестиційних проєктів великих підприємств, таким чином породжуючи значні ефекти переміщення та диспропорції.

В свою чергу, необхідність підвищення конкурентоспроможності українських товарів на світовому ринку, збільшення частки високотехнологічної продукції в загальному об'ємі експорту вимагає появи нових інновацій і посилення ролі науково-технічних і науково-виробничих структур, орієнтованих на створення нового технологічного устрою в економіці, здатного забезпечити прорив у напрямі досягнення цих цілей.

Висновки до розділу 1

Українські підприємства, які хочуть забезпечити свій успіх на ринку, повинні зосередитися на пошуку нових, більш досконалих та ефективних рішень. Досягнення конкурентних переваг можливе лише шляхом адаптації до змін, що відбуваються в підприємствах, а також в їх навколишньому середовищі. Однак слід пам'ятати, що впровадження інновацій у кожній компанії вимагає витрат часу та фінансів. Інновації можливі при одночасному стійкому фінансовому розвитку підприємства, завдяки чому підприємство матиме відповідні фінансові ресурси, які будуть спрямовані на здійснення нових, необхідних інвестицій. Підприємства повинні усвідомити, що інноваційна діяльність та постійне вдосконалення підприємства зараз є запорукою підвищення рівня конкурентоспроможності.

Щоб отримати ефективну конкурентну перевагу, підприємства повинні намагатися випереджати інших у пошуку всього, що є інноваційним та важким

для копіювання. Тільки компанії, які систематично посилюють свої конкурентні позиції, зможуть утриматися на ринку. Конкурентну перевагу можна отримати в основному завдяки постійному вдосконаленню рівня інновацій і, таким чином, отриманню відповідної ефективності.

Інновації є необхідним фактором, що впливає на розвиток аграрних підприємств та їх адаптацію до зростаючих потреб споживачів. Впровадження інновацій на підприємствах АПК сприяє їхній конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність є вимогою сучасного ринку, і це стосується всіх секторів та галузей економіки, включаючи сільське господарство. Необхідно також підвищити ефективність ведення сільського господарства, що можливо завдяки інноваціям. Інновація у АПК - це кожна зміна, яка щось покращує, надає нову якість або дозволяє створювати новий вид продукції чи послугу. Нововведенням може бути запровадження нового методу виробництва, відкриття нового ринку збуту, придбання нового джерела сировини, а також запровадження нового способу організації роботи або нового методу збуту, що збільшить доходи від реалізації.

2 ДІАГНОСТИКА УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «АГРОТРЕЙД ВИРОБНИЦТВО»

2.1 Аналіз господарсько-економічної діяльності ТОВ «Агротрейд Виробництво»

До складу Групи АГРОТРЕЙД ВИРОБНИЦТВО входять 17 сільськогосподарських підприємств та 9 елеваторів загальною потужністю одночасного зберігання 570 тисяч тон [47].

Основна інформація про підприємство показана в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні дані про ТОВ «Агротрейд Виробництво»

Повне найменування юридичної особи	Товариство з Обмеженою Відповідальністю "Агротрейд Виробництво "
Скорочена назва	ТОВ "Агротрейд Виробництво "
Назва англійською	Limited Liability Company "Agrotrade-Production"
Статус юридичної особи	Не перебуває в процесі припинення
Код ЄДРПОУ	41810664
Дата реєстрації	14.12.2017 (3 роки 4 місяці)
Уповноважені особи	Глянько Роман Володимирович
	— 04.03.2020 (Відповідно до статуту), керівник
	Глянько Роман Володимирович — підписант (Повноваження: Вчиняти дії від імені юридичної особи, у тому числі підписувати договори тощо (Відповідно до статуту))
Зв'язок з національними публічними діячами та/або пов'язаними з ними особами	Зв'язків не знайдено
Розмір статутного капіталу	2 000 000,00 грн
Організаційно-правова форма	Товариство з Обмеженою Відповідальністю
Форма власності	Недержавна власність
Види діяльності	Основний:
	01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві
	Інші:
	01.63 Післяурожайна діяльність
	01.64 Оброблення насіння для відтворення

Джерело: складено автором за даними [47]

ТОВ «Агротрейд Виробництво» діє в наступних напрямках:

- 1) Насінництво

Починаючи з 2008 року, ТОВ «Агротрейд Виробництво» виробляє посівний матеріал соняшника, кукурудзи, ячменю, гречки, сої та озимої пшениці. Розширюючи площу полів гібридизації, ТОВ «Агротрейд Виробництво» безперервно підвищувала обсяги виробництва. У 2010 році це дозволило виділити насінництво в окремий напрямок і почати продавати насіння зовнішнім клієнтам. В першу чергу, були охоплені області присутності підприємств холдингу: Харківська, Полтавська, Чернігівська і Сумська. На даний момент географію продажів розширено на Запорізьку, Херсонську, Кіровоградську, Черкаську, Київську, Житомирську та Хмельницьку області [2].

2) рослинництво

ТОВ «Агротрейд Виробництво» почало самостійно обробляти землю і вирощувати зернові та олійні культури в 2006 році. Згодом перелік культур і земельний банк були значно розширені. У 2011 році ТОВ «Агротрейд Виробництво» обробляла вже 45 тисяч гектарів землі, до 2012 року площа збільшилася до 49 тисяч гектарів, а до 2017 року – до 59 тисяч гектарів. Зараз площа орендованого земельного банку становить понад 70 тис. га, з них 10,7 тис. га в Харківській області, 4 тис. га – в Полтавській, 25,9 тис. га – в Сумській і близько 30 тис. га – в Чернігівській області [2].

3) елеваторний напрямок

ТОВ «Агротрейд Виробництво» володіє мережею з дев'яти елеваторів загальною потужністю 570 тисяч тон одночасного зберігання. Всі елеватори холдингу розташовані в зернових регіонах України та надають весь комплекс послуг, пов'язаних із зберіганням і продажем зернових, олійних, бобових культур і кукурудзи.. Чернігівський, Ворожбянський та Гадяцький елеватори й елеватор Доч-Хліб з 2019 року мають статус маршрутних. Холдинг може відвантажувати з них до 15 маршрутів щомісячно [2]

Перілк елеваторів: Куп'янський елеватор; Зачепилівський елеватор; Коломацький елеватор; Доч-Хліб; Чернігівський елеватор; Ворожбянський

елеватор; Гадяцький елеватор; Дворічанський елеватор; Близнюківський елеватор [2]

4) торгівля

Торговий підрозділ ТОВ «Агротрейд Виробництво» має більш ніж 20-річний досвід в торгівлі зерном і здатен продавати більше мільйона тонн продукції на рік. ТОВ «Агротрейд Виробництво» торгує зерном як власного виробництва, так і закупленим у третіх осіб. Крім того, ТОВ «Агротрейд Виробництво» активно розвиває торгівлю нішевими культурами й органічною продукцією [2].

При закупівлі зерна використовується мережа власних елеваторів, а також елеватори в Миколаївському та Одеському портах. Основними регіонами продажів є Європа, Близький Схід, Південно-Східна Азія і Китай. Логістичний відділ компанії забезпечує перевезення продукції за допомогою автомобільного, залізничного та морського транспорту. На окремих підприємствах холдингу існує можливість відвантажувати продукцію контейнерами [2].

Розглядаючи загальну характеристику ТОВ «Агротрейд Виробництво» за 2018-2020 роки, необхідно проаналізувати основні економічні показники, для того, щоб знати реальну картину розвитку підприємства та його подальші перспективи. Для цього розглянемо основні показники діяльності підприємства, використовуючи звітні дані підприємства, які наведено в додатках: баланс (звіт про фінансовий стан) за 2018-2020 роки; звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) за 2018-2020 роки, узагальнено інформація зі звітів розміщена в додатках А, Б, В.

Аналіз економічної діяльності почнемо з аналізу майнового складу ТОВ «Агротрейд Виробництво» за 2018-2020 роки, які здійснимо у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 - Аналіз активу ТОВ «Агротрейд Виробництво» за 2018-2020

роки

Показники	Період			Абсолютне відхилення, тис. грн.		Відносне відхилення, %	
	2018, тис.грн.	2019, тис.грн.	2020, тис.грн.	2020/2018	2020/2019	2020/2018	2020/2019
Необоротні активи, в тому числі	204819	227245	190372	-14447	-36873	-7,05	-16,23
Основні засоби	103992	114463	137728	33736	23265	32,44	20,33
Нематеріальні активи	79382	63760	48303	-31079	-15457	-39,15	-24,24
Незавершені капітальні інвестиції	3878	31455	4326	448	-27129	11,55	-86,25
Довгострокові фінансові інвестиції	17567	17567	15	-17552	-17552	-99,91	-99,91
Оборотні активи, в тому разі	278067	387534	498760	220693	111226	79,37	28,70
Запаси	113316	145913	248123	134807	102210	118,97	70,05
Короткострокова дебіторська заборгованість	113316	225036	239727	126411	14691	111,56	6,53
Грошові кошти та їх еквіваленти	6654	7100	944	-5710	-6156	-85,81	-86,70
Витрати майбутніх періодів	370	370	370	0	0	0,00	0,00
Інші необоротні активи	5892	9115	9596	3704	481	62,86	5,28
Загальна сума майна	482886	614779	689132	206246	74353	42,71	12,09

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

Як свідчать дані таблиці 2.2, за аналізований період майно ТОВ «Агротрейд Виробництво» постійно збільшувалось. У 2020 році загальна сума майна підприємства складала 689132 тис. грн., що на 42,71% більше у порівнянні з 2018 роком та на 12,09% більше у порівнянні з 2019 роком. Збільшення суми майна підприємства у 2020 році у порівнянні з 2018 роком відбувалося за рахунок зростання оборотних активів на 134807 тис. грн. або на 79,37% при одночасному зменшенні необоротних активів на 14447 тис. грн. або на 7,05%.

Зростання суми оборотних активів за період з 2018 року по 2020 рік відбувалося завдяки активному зростанню суми запасів та дебіторської заборгованості (відповідно на 134807 тис. грн. та 126411 тис. грн.), при одночасному зменшенні грошових коштів на 5710 тис. грн. або на 85,81%.

Сума витрат майбутніх періодів залишалася незмінною на протязі всього аналізуємо періоду та складала 370 тис. грн. Інші оборотні активи. Збільшилися за період з 2018 року по 2020 рік на 3704 тис. грн. або на 62,86%.

Скорочення суми необоротних активів відбувалося внаслідок зменшення залишкової вартості нематеріальних активів на 31079 тис. грн. або на 39,15%, та довгострокових фінансових інвестицій на 17552 тис. грн. або на 99,91%. Збільшення залишкової вартості основних засобів на 33736 тис. грн. та незавершених капітальних інвестицій на 448 тис. грн. не змогло привести к збільшенню загальної суми необоротних активів.

Після аналізу майнового стану ТОВ «Агротрейд Виробництво» проаналізуємо структуру активів підприємства (табл.2.3).

Таблиця 2.3 - Аналіз структури активів ТОВ «Агротрейд Виробництво» за 2018-2020 роки, %

Показники	Період			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2018.	2019	2020	2020/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2018	2020/ 2019
Необоротні активи	42,42	36,96	27,62	-14,79	-9,34	-34,87	-25,26
Оборотні активи	57,58	63,04	72,38	14,79	9,34	25,69	14,81
Загальна сума майна	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

Як видно з даних таблиці 3, в структурі активів ТОВ «Агротрейд Виробництво» за період з 2018 року по 2020 рік значних змін не спостерігалось. Протягом усього аналізованого періоду у структурі активів підприємства переважали оборотні активи. Питома вага оборотних активів за аналізований період збільшилася на 14,79% та склала у 2020 році 72,38%. Збільшення питомої ваги оборотних активів пов'язано з тим, що темпи зростання оборотних активів перевищували темпи зростання загальної суми активів ТОВ «Агротрейд Виробництво» (79,37% та 42,71% відповідно).

У складі оборотних активів протягом всього аналізованого періоду найбільшу питому вагу склали запаси та короткострокова дебіторська заборгованість (49,75% та 48,06% відповідно). При цьому треба відмітити, що питома вага запасів та короткострокової дебіторської заборгованості за період

з 2018 року по 2020 рік збільшилася на 9,0% та 7,31% відповідно за рахунок перевищення темпів їх зростання над темпами зростання загальної суми оборотних активів підприємства.

Питома вага необоротних активів у складі майна ТОВ «Агротрейд Виробництво» складала у 2018 році 42,42%. За аналізований період питома вага необоротних активів зменшилась на 14,79% внаслідок зменшення суми необоротних активів на 14447 тис. грн. при одночасному зростанні загальної суми майна підприємства на 206246 тис. грн. У цілому треба відмітити, що скорочення питомої ваги необоротних активів для підприємства є неактивною тенденцією, так як свідчить про зниження виробничої потужності компанії.

Після аналізу майнового стану ТОВ «Агротрейд Виробництво» здійснено аналіз динаміки та структури джерел формування господарських засобів за період з 2018 року по 2020 рік (табл.2.4).

Як видно з даних таблиці 2.4, капітал ТОВ «Агротрейд Виробництво» за період з 2018 року по 2020 рік збільшився на 206246 тис. грн. (або на 42,71%). Збільшення капіталу підприємства за аналізований період відбувалося за рахунок зростання суми позикового капіталу на 812635 тис. грн. (або 231,62%) при одночасному значному зменшенні власного капіталу на 606389 тис. грн.. (або на 459,27%). В свою чергу скорочення власного капіталу відбувалося за аналізований період внаслідок зростання суми непокритого збитку на 509795 тис. грн. (або на 131,14%) та скорочення капіталу у дооцінках на 96594 тис. грн. або на 78,36%. Ці два фактори призвели до того, що починаючи з 2019 року сума власного капіталу підприємства стала від'ємною.

Зростання позикового капіталу ТОВ «Агротрейд Виробництво» відбувалося за рахунок зменшення усіх його складових. Найбільший вплив на зростання суми позикового капіталу здійснило зростання суми довгострокових кредитів на 361475 тис. грн. або на 211,27%, збільшення інші довгострокових зобов'язань на 171111 тис. грн. або на 215,85%, а також зростання суми поточної кредиторської заборгованості на 219948 тис. грн. або на 242,4%.

Таблиця 2.4 - Аналіз динаміки пасиву ТОВ «Агротрейд Виробництво» за 2018-2020 роки

Показники	Період			Абсолютне відхилення, тис. грн.		Відносне відхилення, %	
	2018, тис.грн.	2019, тис.грн	2020, тис.грн.	2020/2018	2020/2019	2020/2018	2020/2019
Власний капітал, у тому разі:	132032	-	-474357	-	-	-459,27	-
Зареєстрований капітал	349093	349093	349093	0	0	0,00	0,00
Капітал у дооцінках	123277	69750	26683	-96594	-43067	-78,36	-61,74
Додатковий капітал	48414	48414	48414	0	0	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-	-	-898547	-	-	131,14	48,52
Позиковий капітал, у тому разі:	350854	752534	1163489	812635	410955	231,62	54,61
Довгострокові кредити	171098	312422	532573	361475	220201	211,27	70,47
Інші довгострокові зобов'язання	79274	178425	250385	171111	71960	215,85	40,33
Короткострокові кредити	0	29872	50248	50248	20376	100,00	68,21
Короткострокова кредиторська заборгованість	94968	221051	314916	219948	93865	231,60	42,46
Поточні забезпечення	2165	4082	7413	5248	3331	242,40	81,60
Інші поточні зобов'язання	3349	6682	7954	4605	1272	137,50	19,04
Усього капітал підприємства	482886	614779	689132	206246	74353	42,71	12,09

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

Зростання суми позикового капіталу на фоні від'ємної суми власного капіталу свідчить про негативний фінансовий стан підприємства та повну залежність від зовнішній джерел фінансування.

Після аналізу динаміки капіталу ТОВ «Агротрейд Виробництво» здійснено аналіз структури капіталу (табл. 2.5). Як видно з даних таблиці 2.5, у структурі капіталу ТОВ «Агротрейд Виробництво» за період з 2018 року по 2020 рік переважав позиковий капітал. Так у 2018 році питома вага позикового капіталу складала 72,66%, а за аналізований період вона зросла на 96,18% та

склала у 2020 році 168,83%. Перевищення питомої ваги позикового капіталу над 100% пов'язано з тим, що починаючи з 2019 року сума власного капіталу підприємства є від'ємною.

Таблиця 2.5 - Аналіз структури пасиву ТОВ «Агротрейд Виробництво» за 2018-2020 роки,%

Показники	Період			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2018.	2019	2020	2020/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2018	2020/ 2019
Власний капітал, у тому разі:	27,34	-22,41	-68,83	-96,18	-46,43	-351,75	- 207,20
Зареєстрований капітал	264,40	- 253,42	-73,59	- 337,99	179,82	-127,83	-70,96
Капітал у дооцінках	93,37	-50,63	-5,63	-98,99	45,01	-106,02	-88,89
Додатковий капітал	36,67	-35,15	-10,21	-46,87	24,94	-127,83	-70,96
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	- 294,44	439,19	189,42	483,86	- 249,77	-164,33	-56,87
Позиковий капітал, у тому разі:	72,66	122,41	168,83	96,18	46,43	132,37	37,93
Довгострокові кредити	48,77	41,52	45,77	-2,99	4,26	-6,14	10,26
Інші довгострокові зобов'язання	22,59	23,71	21,52	-1,07	-2,19	-4,76	-9,24
Короткострокові кредити	0,00	3,97	4,32	4,32	0,35	100,00	8,80
Короткострокова кредиторська заборгованість	27,07	29,37	27,07	0,00	-2,31	0,00	-7,86
Поточні забезпечення	0,62	0,54	0,64	0,02	0,09	3,25	17,46
Інші поточні зобов'язання	0,95	0,89	0,68	-0,27	-0,20	-28,38	-23,01
Усього капітал підприємства	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

У свою чергу у складі позикового капіталу найбільшу питому вагу за аналізований період склали довгострокові кредити (45,77%), короткострокова кредиторська заборгованість (27,07%) та інші довгострокові зобов'язання (21,52%).

У структурі власного капіталу найбільшу питому вагу займають непокриті збитки (189,42%), що призводить до від'ємної величини власного капіталу.

Треба відмітити, що довгострокові зобов'язання у 2020 році склали 67,29% від загальної суми позикового капіталу. Це свідчить про те, що у підприємства ще є час для того, щоб отримати прибутку та зробити величину власного капіталу позитивною. Але той факт. Що суми непокритих збитків постійно зростаю, свідчить про те, що кардинальні заходи треба впроваджувати негайно.

Після аналізу майнового стану та капіталу ТОВ «Агротрейд Виробництво» проведемо аналіз фінансових результатів підприємства (табл.2.6) на підставі даних звітів про фінансові результати (звіт про сукупний дохід).

Таблиця 2.6 - Основні показники діяльності ТОВ «Агротрейд Виробництво» за 2018-2020 роки

Показники	Період			Абсолютне відхилення, тис. грн.		Відносне відхилення, %	
	2018, тис.грн.	2019, тис.грн.	2020, тис.грн.	2020/2018	2020/2019	2020/2018	2020/2019
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	619799	829712	796657	176858	-33055	28,5	-4,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	442404	589888	685733	243329	95845	55,0	16,2
Валовий: прибуток	177395	239824	110924	-66471	-128900	-37,5	-53,7
Інші операційні доходи	54946	41994	249198	194252	207204	353,5	493,4
Адміністративні витрати	45325	44712	49987	4662	5275	10,29	11,80
Витрати на збут	125243	171765	202322	77079	30557	61,54	17,79
Інші операційні витрати	43552	44111	83221	39669	39110	91,08	88,66
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток	18221	21230	24592	6371	3362	34,97	15,84
Інші фінансові доходи	79	79	915	836	836	1058,23	1058,2
Інші доходи	531	53376	251647	251116	198271	47291,2	371,46
Фінансові витрати	20494	32778	70212	49718	37434	242,60	114,20
Інші витрати	256	311694	543544	543288	231850	212221,9	74,38
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування: збиток	-1919	-269787	-336602	334683	66815	17440,5	19,85

Продовження табл. 26

1	2	3	4	5	6	7	8
Податок на прибуток від звичайної діяльності	890	0	0	-890	0	-100,00	0,00
Чистий збиток	-2809	-269787	-336602	333793	66815	11883,0	24,77

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

Як видно з даних таблиці 2.6, за період з 2018 року по 2020 рік валовий прибуток ТОВ «Агротрейд Виробництво» зменшився на 66471 тис. грн. (або на 37,5%). Зменшення валового прибутку відбувалося внаслідок зростання чистого доходу від реалізації продукції підприємства на 176858 тис. грн. (або 28,5%), при одночасному зростанні собівартості реалізованої продукції на 243329 тис. грн. (або на 55,0%), тобто за рахунок випереджаючого росту собівартості в порівнянні з чистим доходом.

Прибуток від операційної діяльності за аналізований період збільшився на 6371 тис. грн. (або 34,97%). Зростання прибутку від операційної діяльності відбувалося внаслідок перевищення темпів зростання валового прибутку над темпами зростання операційних витрат підприємства. При цьому треба відмітити скорочення інших операційних доходів на 5748 тис. грн. або на 10,46%, що є негативною тенденцією для діяльності підприємства.

Незважаючи на зростання операційного прибутку ТОВ «Агротрейд Виробництво» протягом усього аналізованого періоду отримувало збитки від звичайної діяльності до оподаткування. Так за період з 2018 року по 2020 рік суми збитків від звичайної діяльності до оподаткування зросла на 3345683 тис. грн. або на 17440,5% в основному за рахунок зростання суми інших витрат на 543288 тис. грн. або на 212221,9%.

Чисті збитки ТОВ «Агротрейд Виробництво» за період з 2018 року по 2020 рік зросли на 333793 тис. грн. (або на 11883,0%) внаслідок зростання збитків від звичайної діяльності до оподаткування при одночасному скороченні суми податку на прибуток на 890 тис. грн. або на 100%.

Зростання суми чистих збитків ТОВ «Агротрейд Виробництво» призвело до того, що сума власного капіталу підприємства починаючи з 2019 року є від'ємною.

Головним критерієм для визначення фінансового стану є ліквідність. Показники ліквідності важливі не тільки для керівників і фінансових працівників підприємства, але становлять інтерес для різних користувачів інформації: коефіцієнт абсолютної ліквідності – для постачальників сировини і матеріалів, коефіцієнт швидкої ліквідності – для банків; коефіцієнт покриття – для покупців.

Для більш поглибленого аналізу ліквідності проведемо розрахунки коефіцієнтів ліквідності. Показники ліквідності ТОВ «Агротрейд Виробництво» у 2012-2019 роках наведемо в табл. 2.7.

Загальний коефіцієнт ліквідності показує, скільки гривень поточних Нормативне значення загального коефіцієнту ліквідності складає 1,5-2,5, але не нижче 1,0. У 2018 році коефіцієнт загальної ліквідності повністю відповідав нормативному значенню. Протягом аналізуємо періоду коефіцієнт загальної ліквідності скоротився на 1,457 та скла у 2020 році 1,311, що нижче нормативу, але відповідає мінімально необхідному значенню.

Таблиця 2.7 - Показники ліквідності ТОВ «Агротрейд Виробництво» у 2018-2020 роках

Показник	Період			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2018	2019	2020	2020/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2018	2020/ /2019
Загальний коефіцієнт ліквідності	2,767	1,481	1,311	-1,457	-0,170	-52,64	-11,49
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,066	0,027	0,002	-0,064	-0,025	-96,25	-90,86
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,640	0,923	0,659	-0,981	-0,265	-59,83	-28,67

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує готовність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість. Якщо порівняти коефіцієнти абсолютної ліквідності ТОВ «Агротрейд Виробництво» за 2018-2020 роки, можна побачити, що на протязі цих років коефіцієнт був в межах 0,066; 0,027; 0,002, показник знаходився за межами нормативного значення

протягом досліджуваного періоду (норма від 0,2 до 0,35). Зменшення коефіцієнту абсолютної ліквідності за аналізований період на 0,064 відбувалося внаслідок скорочення суми грошових коштів при одночасному зростанні суми поточних зобов'язань підприємства.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує, яка частина поточних зобов'язань може бути погашена не тільки за рахунок грошових коштів, але і за рахунок очікуваних фінансових надходжень. Цей показник зменшився за аналізований період на 0,981 але все ж відповідав нормативному значенню нормативного значення (0,6-0,8). Зменшення коефіцієнту швидкої ліквідності відбувалося завдяки тому, що темпи зростання дебіторської заборгованості були нижче ніж темпи зростання поточних зобов'язань підприємства.

Оскільки за період з 2018 року по 2020 рік тільки коефіцієнт абсолютної ліквідності не відповідав нормативному значенню, можна констатувати, що баланс ТОВ «Агротрейд Виробництво» був частково неліквідним.

Після аналізу ліквідності здійснимо фінансової стійкості та рентабельності (табл.2.8).

Як видно з даних таблиці 2.8, протягом 2018-2020 року ТОВ «Агротрейд Виробництво» було залежне від зовнішні джерел фінансування, так як коефіцієнт автономії не відповідав нормативному значенню (0,5 та більше). Крім того, починаючи з 2019 року коефіцієнт автономії мав від'ємне значення, що свідчить про повну відсутність власного капіталу та повну залежність від зовнішніх джерел фінансування. Про залежність від зовнішніх джерел фінансування також свідчать дані коефіцієнту концентрації позикового капіталу. Даний показник повинен бути менш 0,5.

Показник фінансового левериджу характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань. У 2018 році коефіцієнт фінансового левериджу складав 1,9. Це означає, що підприємство використовувало довгострокових позикових коштів практично в 2 рази більше ніж власних коштів. З 23014 року коефіцієнта фінансового левериджу має від'ємне значення, так як сума власного капіталу стала від'ємною.

Таблиця 2.8 - Оцінка фінансової стійкості та рентабельності ТОВ «Агротрейд Виробництво» за 2018-2020 роки

Показник	Період			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2018	2019	2020	2020/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2018	2020/ 2019
Коефіцієнт автономії	0,27	-0,22	-0,69	-0,96	-0,46	-351,75	207,20
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,73	1,22	1,69	0,96	0,46	132,37	37,93
Коефіцієнт фінансового левериджу	1,90	-3,56	-1,65	-3,55	1,91	-187,04	-53,68
Коефіцієнт відношення основних засобів до власних коштів.	0,79	-0,83	-0,29	-1,08	0,54	-136,86	-65,06
Коефіцієнт структури позикового капіталу	0,29	0,35	0,33	0,04	-0,02	14,20	-5,95
Рентабельність продукції, %	40,1	40,66	16,2	-23,9	-24,46	-59,6	-60,2
Рентабельність активів, %	-0,56	-49,16	-51,63	-51,07	-2,47	9048,77	5,03

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

У структурі позикового капіталу переважають довгострокові залучені кошти, про що свідчать дані коефіцієнту структури позикового капіталу. Так у 2020 році поточні залучені кошти складають лише 33% від загальної суми позикових коштів.

Коефіцієнт співвідношення основних засобів до власних коштів характеризує наскільки основні засоби забезпечені власними джерелами фінансування. На ТОВ «Агротрейд Виробництво» у 2020 році даний показник становив -0,29. Це означає основні засоби повністю фінансуються за рахунок позикового капіталу а, що є негативною тенденцією.

Рентабельність є одним із головних вартісних показників ефективності виробництва, який характеризує рівень віддачі активів і ступінь використання капіталу у процесі виробництва.

За період з 2018 року по 2020 рік рентабельність продукції за валовим прибутком зменшилась та склала у 2020 році 16,2%, що є досить низьким показником.

Рентабельність активів протягом усього аналізованого періоду була від'ємною, оскільки підприємство протягом 2019-2020 отримувало чисті збитки.

Проведемо аналіз конкурентів ТОВ «Агротрейд Виробництво». На українському ринку зерна головними виробниками та експортерами є компанії «Нібулон», частка 8,4%, «Кернел», - 7,2% та «Каргіл» - 5,6% (рис.2.1).

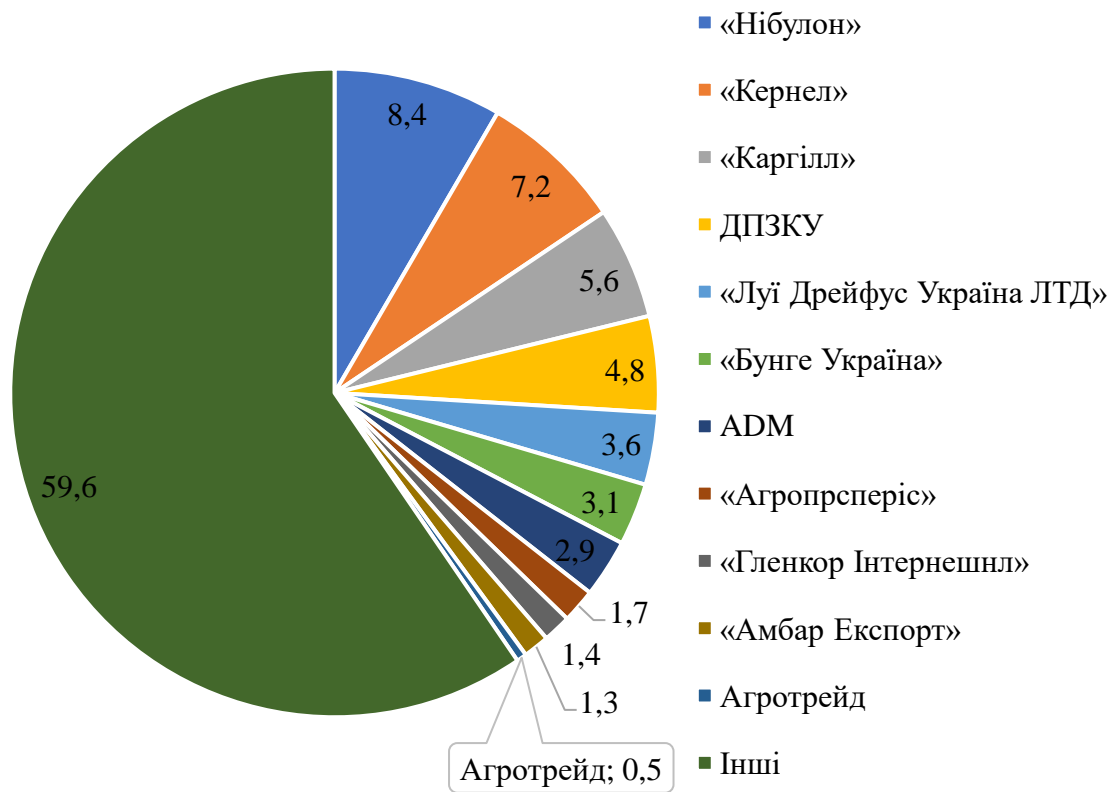

Рисунок 2.1 – Структура виробництва пшениці в Україні, %

Джерело: складено автором за даними [44]

Частка ТОВ «Агротрейд Виробництво» є незначною, що зумовлене тим, що ринок зерна поділений між ТНК, такими як «Нібулон», «Кернел», «Каргіл», «Луї Дрейфус Україна ЛТД» та іншими. Вітчизняним аграріям важко боротися з компаніями, які мають значні капітали та можливості. Особливо гостро питання конкуренції повстало в процесі формування ринку землі, коли стане необхідність купувати землю, а так як вітчизняний фермер та виробник зерна не має необхідних ліквідних коштів, то стає питання самого їх існування та можливості обробки землі.

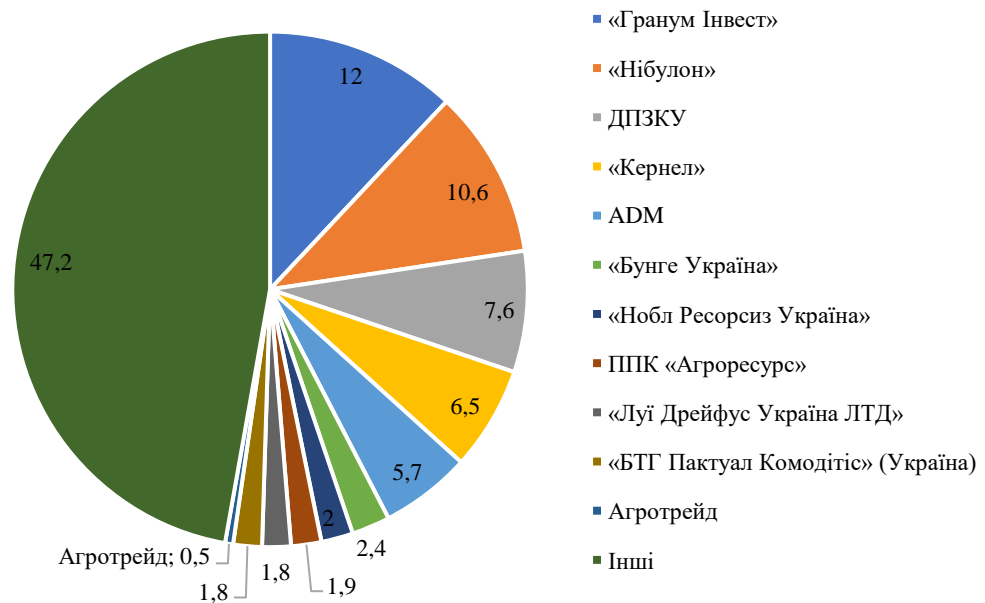

Рисунок 2.2 – Структура виробництва ячменю в Україні, %

Джерело: складено автором за даними [44]

На ринку ячменю ТОВ «Агротрейд Виробництво» також займає лише 0,5%, але при цьому головним виробником та експортером є «Гранум Інвест» та «Нібулон». Проведемо оцінку конкурентів компанії за основними параметрами (табл.2.9).

Таблиця 2.9 – Оцінка конкурентів на ринку зерна в Україні

Показник	«Нібулон»	«Кернел»	«Каргілл»	Агротрейд
Виробничі потужності	5	4	5	2
Кількість землі в обробці	5	4	4	2
Ціни на зерно	4	4	3	4
Рівень впровадження інновацій	5	5	5	2
Відомий бренд	5	5	5	2
Фінансові ресурси	5	5	5	1

Джерело: побудовано автором за даними [44; 15]

На основі даних табл.2.9 побудуємо багатокутних конкурентоспроможності (рис.2. 3)

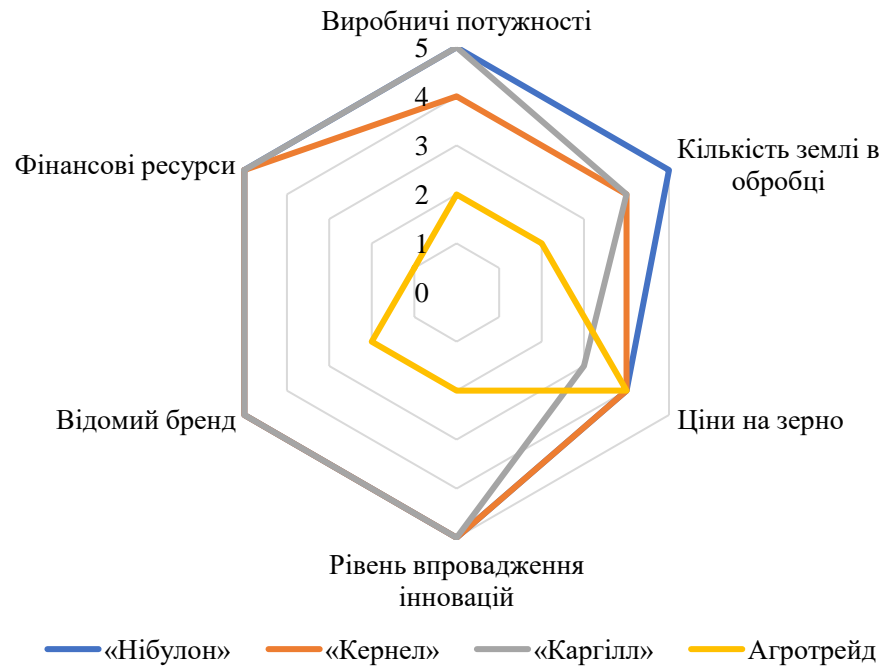

Рисунок 2.3 – Багатокутник конкурентоспроможності основних виробників на ринку зерна в Україні

Джерело: власна розробка автора

Як бачимо ТОВ «Агротрейд Виробництво» поступається своїм конкурентам за всіма позиціями, так як є локальним невеликим виробником, що не має значних фінансових ресурсів та виробничих потужностей.

Отже, проаналізувавши діяльність ТОВ «Агротрейд Виробництво» за 2018-2020 роки можна констатувати, що операційна діяльність підприємства була прибутковою та рентабельною. Звичайна діяльність підприємства була збитковою внаслідок стали великих відсотків за отриманими довгостроковими кредитами. Внаслідок отримання збитків від звичайної діяльності починаючи з 2019 року сума власного капіталу ТОВ «Агротрейд Виробництво» стала від'ємною та підприємство повністю залежить від зовнішніх джерел фінансування. Підприємство має значні проблеми, що пов'язані з високим рівнем конкурентці на ринку зерна, який поділений між великими ТНК.

2.2 Оцінювання інноваційної діяльності ТОВ «Агротрейд-Виробництво» та її вплив на конкурентоспроможність підприємства

ТОВ «Агротрейд Виробництво» проводить інноваційну діяльність та впроваджує нові розробки як в процес вирощування рослин, так і в процес обробки готової продукції. Фахівці ТОВ «Агротрейд Виробництво» відстежують всі новітні світові розробки й застосовують їх у своїй практиці, попередньо тестуючи ефективність.

ТОВ «Агротрейд Виробництво» «застосовує ефективну технологію вирощування. Це класичний підхід до обробки ґрунту, високоефективні насіння та гібриди, якісні добрива та засоби захисту рослин. З метою отримання максимального результату при розробці технології було враховано потенціал ґрунту, кліматичні умови, вимоги до дбайливого й відповідального використання земельних ресурсів» [2].

Інноваційні розробки також застосовуються управління. Так, «один з найважливіших принципів ТОВ «Агротрейд Виробництво» – контроль виконуваних робіт і моніторинг стану полів. ТОВ «Агротрейд Виробництво» використовує систему дистанційного моніторингу Cropio для агрономічних і облікових процесів, за допомогою якої проводиться моніторинг стану посівних площ з використанням супутникових даних, ведеться історія сівоzmіни, контролюється виконання операцій, фіксуються обсяги внесення витратних матеріалів і врожайність на полях» [2].

На підставі отриманих даних аналізується ефективність застосовуваних агротехнологій. «Моніторинговий центр за допомогою GPS-датчиків в режимі реального часу відстежує роботу техніки і списання палива, контролюючи технічні та технологічні показники якості виконуваних робіт» [сайт].

До технологічних інновацій слід віднести новітнє обладнання. Так, у 2018 році ТОВ «Агротрейд Виробництво» «побудувало власний насінневий завод на базі насінневого господарства «Колос» в Харківській області. Завод

оснащено сучасним датським обладнанням, що дозволяє Групі самостійно допрацювати насіння зернових, соняшнику і дрібнонасінних культур» [2].

«Елеватори оснащені сучасним обладнанням та лабораторіями для визначення якості зерна та забезпечення його збереження, мають у своєму розпорядженні потужності для відвантаження залізничним та автомобільним транспортом» [2].

Починаючи з 2019 року, ТОВ «Агротрейд Виробництво» «активно освоює напрямок органічного землеробства. Для цього виділено землі в Харківській області та створено окремий підрозділ. Після отримання сертифікату європейського стандарту Organic Standard в 2017 році було зібрано перший урожай органічної продукції. Зараз під вирощування органічної продукції відведено 2500 гектарів землі» [2].

Отже, інновації на підприємстві проводиться в напрямку науково-дослідної діяльності, технологічних інновацій, інновацій в процесах управління та контролю (організаційно-управлінської діяльності).

Інноваційною діяльністю в ТОВ «Агротрейд Виробництво» займається як власна лабораторія, так і сторонні організації, до яких компанія звертається у випадку необхідності технологічних розробок та досліджень. ТОВ «Агротрейд Виробництво» співпрацює з АН «України», також партнерами підприємства є: Інститут фізіології рослин і генетики НАН України, Всеукраїнський науковий інститут селекції, Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України

Для оцінки інноваційної діяльності ТОВ «Агротрейд Виробництво» використаємо показники діяльності підприємства з таблиці 2.10. Дані з табл.2.10 використаємо для розрахунків таблиць 2.11-2.13

Характер інноваційної активності за окремими видами інноваційної діяльності пропонується розраховувати за формулами:

1. Рівень проведення наукового дослідження робіт:

$$J_{н.д.} = \sqrt[n]{\prod_1^i q_{н.д.}^i}, \quad (2.1)$$

де $J_{н.д.}$ – рівень проведення науково-дослідних робіт;

$q_{н.і.}$ – часткові показники, що характеризують рівень науково-дослідної діяльності (табл.2.10);

n – кількість часткових показників.

Таблиця 2.10 - Вихідні дані для розрахунку інноваційної активності за окремими видами інноваційної діяльності, тис.грн.

№	Показник	2018	2019	2020	Абс. відх	Відн. відх
1	Витрати на дослідження і розробки	17567	17567	1500	-16067	-91,5
1.1.	Поточні витрати на дослідження і розробки	561	777	549	-12	-2,1
1.2.	Капітальні витрати на дослідження і розробки	17006	16790	951	-16055	-94,4
2	витрати на технологічну діяльність	187252	209678	190357	3105	1,7
2.1.	Поточні витрати на технологічну діяльність	5123	4852	6223	1100	21,5
2.2.	Капітальні витрати на технологічну діяльність	182129	204826	184134	2005	1,1
3	витрати на конструкторську діяльність	1121	850	410	-711	-63,4
3.1.	Поточні витрати на конструкторську діяльність	561	820	380	-181	-32,3
3.2.	Капітальні витрати на конструкторську діяльність	560	30	30	-530	-94,6
4	витрати на організаційно-управлінську діяльність	214	354	422	208	97,2
4.1.	Поточні витрати на організаційно-управлінську діяльність	114	201	225	111	97,4
4.2.	Капітальні витрати на організаційно-управлінську діяльність	100	153	197	97	97,0
5.	виручка від реалізації інноваційної продукції	61980	82971,2	39832,9	-22147	-35,7
6	витрати на виробництво інновацій	206154	228449	192689	-13465	-6,5

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Агротрейд Виробництво»

За даними табл.2.11 видно, що в 2020 році витрати на виробництво інновацій зменшились на 6,5%, при цьому знизилась виручка від реалізації інноваційної продукції на 19,6%, що є негативною тенденцією.

Таблиця 2.11 - Часткові показники, що характеризують рівень науково-дослідної діяльності

№ з/п	Показник	2018	2019	2020	Абс. відх	Відн. відх
1	Питома вага витрат на дослідження і розробки в обсязі витрат на інноваційну діяльність	0,09	0,08	0,01	-0,08	-90,86
2	Питома вага поточних витрат на дослідження і розробки в загальному обсязі витрат на дослідження і розробки	0,03	0,04	0,37	0,33	1046,08
3	Питома вага капітальних витрат на дослідження і розробки в обсязі витрат на дослідження і розробки	0,97	0,96	0,63	-0,33	-34,51
4	Інтенсивність проведення науково-дослідницької діяльності	0,28	0,21	0,04	-0,25	-86,71

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Агротрейд Виробництво»

Рівень проведення наукового дослідження робіт

$$2018 J_{н.д.} = \sqrt[4]{0,009 * 0,03 * 0,97 * 0,28} = 0,165$$

$$2019 J_{н.д.} = \sqrt[4]{0,008 * 0,104 * 0,96 * 0,21} = 0,162$$

$$2020 J_{н.д.} = \sqrt[4]{0,01 * 0,37 * 0,63 * 0,04} = 0,0908$$

2.Рівень технологічної підготовки виробництва:

$$J_m = \sqrt[n]{\prod_1^i q_T}, \quad (2.2)$$

де J_m – рівень технологічної підготовки виробництва;

q_m – часткові показники, що характеризують рівень технологічної діяльності (табл. 2.12).

Рівень технологічної підготовки виробництва

$$2018 J_T = \sqrt[4]{0,91 * 0,03 * 0,097 * 3,02} = 0,52$$

$$2019 J_T = \sqrt[4]{0,92 * 0,02 * 0,98 * 2,53} = 0,478$$

$$2020 J_T = \sqrt[4]{0,99 * 0,03 * 0,97 * 4,78} = 0,6216$$

Таблиця 2.12 - Часткові показники, що характеризують рівень технологічної діяльності

№ з/п	Показник	2018	2019	2020	Абс. відх	Відн. відх
1	Питома вага витрат на технологічну діяльність в обсязі витрат на виробництво інновацій	0,91	0,92	0,99	0,08	8,76
2	Питома вага поточних витрат на технологічну діяльність в обсязі витрат на технологічну діяльність	0,03	0,02	0,03	0,01	19,49
3	Питома вага капітальних витрат на технологічну діяльність в обсязі витрат на технологічну діяльність	0,97	0,98	0,97	-0,01	-0,55
4	Інтенсивність проведення технологічної діяльності	3,02	2,53	4,78	1,76	58,18

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Агротрейд Виробництво»

3. Рівень проектно-конструкторської підготовки виробництва

$$J_{nk} = \sqrt[n]{\prod_1^i q_k}, \quad (2.3)$$

де J_{nk} – рівень проектно-конструкторської підготовки виробництва;

q_k – часткові показники, що характеризують рівень конструкторської діяльності (табл. 2.13).

Таблиця 2.13 - Часткові показники, що характеризують рівень конструкторської діяльності

№ з/п	Показник	2018	2019	2020	Абс. відх	Відн. відх
1	Питома вага витрат на конструкторську діяльність в обсязі витрат на виробництво інновацій	0,005	0,004	0,002	-0,003	-60,870
2	Питома вага поточних витрат на конструкторську діяльність в обсязі витрат на конструкторську діяльність	0,500	0,965	0,927	0,426	85,201
3	Питома вага капітальних витрат на конструкторську діяльність в обсязі витрат на конструкторську діяльність	0,500	0,035	0,073	-0,426	-85,353
4	Інтенсивність проведення конструкторської діяльності	0,018	0,010	0,010	-0,008	-43,090

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Агротрейд Виробництво»

$$2018 J_{\text{н.к.}} = \sqrt[4]{0,005 * 0,5 * 0,5 * 0,018} = 0,07$$

$$2019 J_{\text{н.к.}} = \sqrt[4]{0,004 * 0,965 * 0,035 * 0,010} = 0,034$$

$$2020 J_{\text{н.к.}} = \sqrt[4]{0,002 * 0,927 * 0,073 * 0,01} = 0,0349$$

4.Рівень організаційно-управлінської підготовки:

$$J_{oy} = \sqrt[n]{\prod_1^i q_{oy}}, \quad (2.4)$$

де J_{oy} – рівень організаційно-управлінської підготовки;

q_{oy} – часткові показники, що характеризують рівень організаційно - управлінської діяльності (табл. 2.14).

Таблиця 2.14 - Часткові показники, що характеризують рівень організаційно-управлінської діяльності

№ з/п	Показник	2018	2019	2020	Абс. відх	Відн. відх
1	Питома вага витрат на організаційно-управлінську діяльність в обсязі витрат на виробництво інновацій	0,001	0,002	0,002	0,001	110,976
2	Питома вага поточних витрат на організаційно-управлінську діяльність в обсязі витрат на організаційно-управлінську діяльність	0,533	0,568	0,533	0,000	0,087
3	Питома вага капітальних витрат на організаційно-управлінську діяльність в обсязі витрат на організаційно-управлінську діяльність	0,467	0,432	0,467	0,000	-0,100
4	Інтенсивність проведення організаційно-управлінської діяльності	0,003	0,004	0,011	0,007	206,837

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Агротрейд Виробництво»

$$2018 J_{o.y.} = \sqrt[4]{0,001 * 0,001533 * 0,467 * 0,003} = 0,001$$

$$2019 J_{o.y.} = \sqrt[4]{0,002 * 0,568 * 0,432 * 0,004} = 0,001$$

$$2020 J_{o.y.} = \sqrt[4]{0,002 * 0,533 * 0,467 * 0,011} = 0,001$$

Для відображення інноваційної активності доцільно скористатись інтегральним показником:

$$2018 J_J = \sqrt[n]{\prod_1^i q_i} = \sqrt[4]{0,165 * 0,52 * 0,07 * 0,001} = 0,12 ,$$

$$2019 J_J = \sqrt[n]{\prod_1^i q_i} = \sqrt[4]{0,162 * 0,4785 * 0,0338 * 0,001} = 0,1 ,$$

$$2020 J_J = \sqrt[n]{\prod_1^i q_i} = \sqrt[4]{0,0908 * 0,6216 * 0,0349 * 0,001} = 0,1 ,$$

де J_J – інтегральний показник, що характеризує стан науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт, рівень технологічної та організаційно

управлінської підготовки;

q_i – часткові показники, що характеризують рівень інноваційної активності за окремими видами інноваційної діяльності;

n – кількість часткових показників.

Результати розрахунку показників оцінки стану інноваційної діяльності ТОВ «Агротрейд Виробництво» представлено у табл 2.15.

Таблиця 2.15 – Динаміка показників, що характеризують стан інноваційної активності

Показник	2018	2019	2020
Рівень проведення наукового дослідження робіт	0,165	0,162	0,0908
Рівень технологічної підготовки виробництва	0,52	0,478	0,6212
Рівень проектно-конструкторської підготовки виробництва	0,07	0,034	0,0349
Рівень організаційно-управлінської підготовки	0,001	0,001	0,001
Інтегральний показник, що характеризує стан науково-дослідних	0,12	0,1	0,1

Джерело: складено автором

Динаміка інноваційної активності є спадаючою (рис. 2. 4).

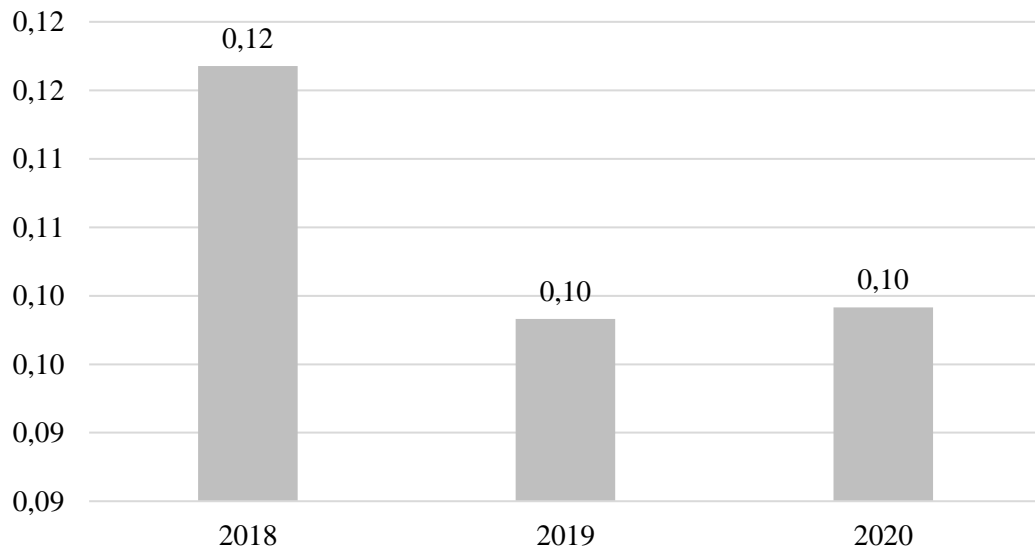

Рисунок 2.4 – Динаміка інноваційної активності ТОВ «Агротрейд
Виробництво»

Джерело: складено автором

Відповідно до отриманого показника потрібно надати аналітичні висновки щодо інноваційної активності, скориставшись табл. 2.15.

Таблиця 2.16 - Характеристика інноваційної активності

Значення рівнів	Характеристика інноваційної активності
$0,8 \leq J \leq 1$	Абсолютний рівень
$0,63 \leq J < 0,8$	Максимальний рівень
$0,51 \leq J < 0,63$	Високий рівень
$0,37 \leq J < 0,51$	Середній рівень
$0,2 \leq J < 0,37$	Низький рівень
$0 \leq J < 0,2$	Дуже низький рівень

Джерело: [37]

Як бачимо інноваційна активність ТОВ «Агротрейд Виробництво» є дуже низькою та потребує удосконалення.

2.3 Обґрунтування доцільності впровадження технологічних інновацій для підвищення конкурентоспроможності ТОВ «Агротрейд-Виробництво»

Для оцінювання необхідності впровадження технологічних інновацій для підвищення конкурентоспроможності використаємо систему індикаторів рівня готовності підприємства до здійснення інноваційної стратегії: технічний рівень, інноваційна діяльність та ресурсне забезпечення.

Дані для розрахунку наведено в табл.2.17.

Таблиця 2.17 - Вихідні дані для розрахунку активності інноваційної діяльності, тис.грн.

Показник	2018	2019	2020
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)/	619799	829712	796657
первісна вартість основних засобів	821018	850096	894817
Знос основних засобів	717026	735633	757089
Чистий прибуток(збиток)/	2809	-336602	-336602
виробничі фонди	51996	57231,5	68864
Вартість реалізованої продукції	619799	829712	796657
загальний обсяг виробленої продукції	681778,9	912683,2	876322,7
витрати на інноваційну діяльність	206154	228449	192689
Вартість реалізованої інноваційної продукції	61979,9	82971,2	39832,85
середньооблікова чисельність штатних працівників облікованого складу основної діяльності, ос.	841	841	795
Сума зношеності основних засобів і нематеріальних активів	789272	827657	879145
початкова вартість основних засобів і нематеріальних активів	972646	1005880	1055176
кінцева вартість основних фондів	103992	114463	137728
середньорічна вартість основних фондів	103992	109227,5	126095,5
Вартість нематеріальних активів	79382	63760	48303
оборотні активи підприємства	278067	387534	498760

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Агротрейд Виробництво»

Відповідно до теми дослідження, проаналізуємо більш детально показники в розрізі технічного рівня за період 3 роки., а саме показники: фондвіддача, коефіцієнт зносу основних фондів, фондорентабельність, коефіцієнт модернізації, коефіцієнт фондоємності інноваційної діяльності, коефіцієнт придатності, фондоозброєність, фондоозброєність праці.

Коефіцієнт зносу характеризує частку вартості основних засобів, що її списано на витрати виробництва в попередніх періодах. Коефіцієнт зносу визначається відношенням суми зносу основних засобів до балансової вартості основних засобів.

$$K_z = \frac{Z_o}{\Phi_k} \quad (2.5)$$

де K_z - коефіцієнт зносу основних засобів;

Z_o - сума зносу основних засобів;

Φ_k - балансова вартість основних засобів на кінець період.

Коефіцієнт придатності основних засобів відображає частку основних засобів, придатну для експлуатації в процесі господарської діяльності і розраховується за формулами:

$$K_{\Pi} = 1 - K_z \quad (2.6)$$

$$K_{\Pi} = \frac{\Phi_z}{\Phi_k} \quad (2.7)$$

де Φ_z – залишкова вартість основних засобів.

Використовуючи формули 2.1-2.3 розрахуємо у таблиці 2.17 показники стану основних засобів ТОВ «Агротрейд Виробництво» за період з 2018 року по 2020 рік.

Як видно з даних таблиці 2.18, за період з 2018 року по 2020 рік стан основних засобів на ТОВ «Агротрейд Виробництво» був незадовільним. Ступінь зношеності основних засобів на кінець 2020 року склала лас 84,6%. Частки придатних для експлуатації основних засобів складала лише 15,4%, що є досить низьким показником.

Таблиця 2.18 - Оцінка стану основних засобів ТОВ «Агротрейд Виробництво» за 2018-2020 роки

Показник	На кінець року			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2018	2019	2020	2020/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2018	2020/ 2019
Первісна вартість основних засобів, тис. грн.	821018	850096	894817	73799	44721	8,99	5,26
Сума зносу основних засобів, тис. грн.	717026	735633	757089	40063	21456	5,59	2,92
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн.	103992	114463	137728	33736	23265	32,44	20,33
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,873	0,865	0,846	-0,027	-0,019	-3,12	-2,23
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,127	0,135	0,154	0,027	0,019	21,52	14,31

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Агротрейд Виробництво»

При цьому треба відмітити, що у результаті інвестицій в основні засоби коефіцієнт придатності збільшився на 0,027 за аналізований період. Але треба констатувати, що зростання придатності основних засобів лише на 2,7% свідчить про недостатню ефективність інвестиційної стратегії підприємства.

До показників ефективності використання основних засобів відносять:

- фондівдачу;
- фондомісткість;
- фондоозброєність праці.

Фондівдача - відношення вартості виробленої продукції до первісної середньорічної вартості основних засобів.

Фондівдача розраховується за формулою:

$$\Phi_{\text{в}} = \frac{\Pi}{\Phi} \quad (2.8)$$

де Π – обсяг товарної, валової чи реалізованої продукції, грн;

Φ – середньорічна вартість основних засобів підприємства, грн.

Фондовіддача показує загальну віддачу від використання кожної гривні, витраченої на основні засоби, тобто ефективність вкладення цих коштів.

Фондомісткість продукції – величина, обернена фондovidдачі. Вона показує частку вартості основних засобів, що припадає на кожну гривню продукції, що випускається.

Фондомісткість розраховується за формулою:

$$\Phi_M = \frac{\Phi}{\Pi} \quad (2.9)$$

Фондоозброєність характеризує ступінь технічної оснащеності праці. Фондоозброєність визначають як співвідношення вартості основних засобів до чисельності працівників.

Фондоозброєність розраховується за формулою:

$$\Phi_O = \frac{\Phi}{\text{ЧЗМ}} \quad (2.10)$$

де ЧЗМ – чисельність працівників підприємства.

Оскільки інвестиційні вкладення здійснювалися не тільки в основні засоби, але і у нематеріальні активи, необхідно також розраховувати фондovidдачу нематеріальних активів.

Фондовіддача нематеріальних активів розраховується за формулою:

$$\Phi_{\text{вна}} = \frac{\Pi}{\text{Вна}} \quad (2.11)$$

де Π – обсяг товарної, валової чи реалізованої продукції, грн;

Вна – середньорічна вартість нематеріальних активів підприємства, грн.

Використовуючи формули 2.4 - 2.8, розрахуємо показники ефективності використання основних засобів та нематеріальних активів у табл. 2.19.

Таблиця 2.19 - Оцінка ефективності використання основних засобів та нематеріальних активів ТОВ «Агротрейд Виробництво» за 2018-2020 роки

Показник	Період			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення,%	
	2018	2019	2020	2020/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2018	2020/ 2019
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	815915	835557	872457	56542	36899,5	6,93	4,42
Середньорічна вартість нематеріальних активів, тис. грн.	147449	153706	158072	10623	4365,5	7,20	2,84
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	619799	829712	796657	176858	-33055	28,5	-4,0
Середньорічна чисельність працівників, чол.	841	841	795	-46	-46	-5,47	-5,47
Фондовіддача основних засобів, грн.	0,755	0,976	0,890	0,14	-0,09	17,9	-8,8
Фондомісткість продукції, грн.	1,32	1,02	1,12	-0,20	0,10	-15,2	9,6
Фондоозброєність, тис. грн. /чол	970,17	993,53	1097,43	127,26	103,90	13,12	10,46
Фондовіддача нематеріальних активів, грн.	4,20	5,40	6,31	2,11	0,91	50,00	16,80

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Агротрейд Виробництво»

Як видно з даних таблиці, у результаті здійснених інвестиційних вкладені у основні засоби та нематеріальні активи ефективність використання їх значно зросла. Так фондовіддача основних засобів ТОВ «Агротрейд Виробництво» за період з 2018 року по 2020 рік збільшилася на 0,14 та склала у 2020 році 0,89 грн. Це означає, що на кожну гривну основних засобів підприємства приходить 0,89 грн. чистого доходу від реалізації продукції. Також за аналізований період зменшилася фондомісткість продукції на 0,2 грн. та склала у 2020 році 1,12 грн. Це означає, що для отримання 1 гривні доходу від реалізації продукції необхідно 1,12 грн. основних засобів.

Також за аналізований період фондоозброєність зростала на 127,26 тис. грн. на чол. та склала у 2020 році 1097,43 тис. грн. на 1 робітника.

Треба відмітити, що у результаті інвестиційних вкладень зросла а і ефективність використання нематеріальних активів. Так фондоддача нематеріальних активів збільшилася за період з 2018 року по 2020 рік на 2,11 грн. та склала 2020 році 6,31 грн. Це означає, що на кожен гривню нематеріальних активів підприємства приходить 6,31 грн. чистого доходу від реалізації продукції.

Узагальнимо показники індикаторів рівня готовності підприємства до здійснення інноваційної стратегії в табл.2.20

Таблиця 2.20 - Індикатори рівня готовності підприємства до здійснення інноваційної стратегії за 2018-2020 рр.

Показники оцінки	Напрямок оптимізації показника	2018	2019	2020	Абс. відх	Відн. відх
1. Технічний рівень						
Фондовіддача, грн./грн.	Максимізація	0,755	0,976	0,890	0,14	17,9
Фондовіддача нематеріальних активів, грн.	Максимізація	4,2	5,4	6,31	2,11	50,2
Коефіцієнт зносу основних фондів	Мінімізація	0,873	0,865	0,846	-0,03	-3,1
Коефіцієнт придатності основних засобів	Максимізація	0,127	0,135	0,154	0,03	21,3
Фондорентабельність, грн./грн.	Максимізація	0,05	-5,88	-4,89	-4,94	9147,8
Коефіцієнт модернізації	Мінімізація	0,81	0,82	0,83	0,02	2,7
Коефіцієнт фондоемності інноваційної діяльності	Максимізація	0,60	0,76	0,32	-0,28	-47,0
Фондомісткість продукції, грн	Мінімізація	1,32	1,01	0,88	-0,44	-33,3
Фондоозброєність, тис. грн./чол	Максимізація	970,17	993,53	1097,43	127,26	13,1
2. Інноваційна діяльність						
Витрати на інноваційну діяльність на 1 грн. реалізованої інноваційної продукції, грн./грн	Мінімізація	0,30	0,36	0,21	-0,09	-31,2
Обсяг реалізованої інноваційної продукції на одного працюючого (науко озброєність), грн./люд.	Максимізація	73,70	98,66	50,10	-23,59	-32,0

Продовження табл.2.20

1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт інноваційної продукції загальному обсязі реалізованої продукції	Максимізація	0,10	0,10	0,05	-0,05	-50,0
Коефіцієнт прибутковості інноваційної діяльності	Максимізація	-2,33	-1,75	-3,84	-1,51	65,0
Озброєність працівників нематеріальними активами, грн./люд	Максимізація	94,39	75,81	60,76	-33,63	-35,6
Коефіцієнт співвідношення нематеріальних активів і чистого доходу від реалізації продукції	Максимізація	0,13	0,08	0,06	-0,07	-52,7
3.Ресурсне забезпечення						
Озброєність працівників нематеріальними активами грн./люд.	Максимізація	94,39	75,81	60,76	-33,63	-35,6
Коефіцієнт фондоозброєності праці	Максимізація	123,65	129,88	158,61	34,96	28,3
Коефіцієнт забезпеченості інтелектуальною властивістю	Максимізація	0,29	0,16	0,10	-0,19	-66,1

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Агротрейд Виробництво»

У цілому треба відмітити за період з 2018 року по 2020 рік в ТОВ «Агротрейд Виробництво» пріоритетним натяком у розвитку та було вкладення грошових коштів у реальні інвестиції в підвищення технічного рівня. Внаслідок здійснення цих інвестицій значно зросли показники ефективності використання основних засобів та нематеріальних активів підприємства. Але треба відмітити, що незважаючи здійснення значних реальних інвестицій у технологічне оновлення основні засоби, стан основних засобів є незадовільним, так як коефіцієнт придатності основних засобів залишається на досить низькому рівні. Тобто підприємству слід активно інвестувати кошти в технологічне оновлення.

Далі проаналізуємо як технічні параметри, а саме показник фондівіддачі пливає на рівень конкурентоспроможності підприємства.

Розрахунок проведемо за допомогою метода, що опирається на теорію ефективної конкуренції. За основу береться те, що найбільш

конкурентоспроможними вважаються підприємства, на яких найкраще організовані виробництво і збут продукції, ефективно управління фінансами.

Оцінка ефективності роботи кожного із підрозділів передбачає оцінку ефективності використання ним цих ресурсів. В основі методу лежить оцінка чотирьох критеріїв конкурентоспроможності:

1) Критерій ефективності виробничої діяльності підприємства (ЕВ) – сукупність відносних показників: витрати на виробництво одиниці продукції, фондівіддача, рентабельність продукції та продуктивність праці.

$$ЕВ=0,31РВ+0,19Ф+0,4РТ+0,1ПП$$

ЕВ- ефект. виробництва

РВ- рівень витрат

Ф- фондівіддача

РТ- рентабельність товару

ПП- продуктивність праці

2) Критерій фінансового стану підприємства (ФС) – характеризується шляхом розрахунку коефіцієнтів автономії, платоспроможності, абсолютної ліквідності, оборотності оборотних коштів.

$$ФС=0,29КА+0,2КП+0,3КЛ+0,15КО$$

ФС – фінансовий стан організації;

КА - коефіцієнт автономії організації;

КП - коефіцієнт покриття;

КЛ - коефіцієнт абсолютної ліквідності;

КО – коефіцієнт обороту оборотних коштів

3) Критерій ефективності організації збуту товару (ЕЗ) – визначається шляхом розрахунку рентабельністю продажу продукції, коефіцієнту затовареністю готовою продукцією, коефіцієнту завантаження виробничих потужностей, коефіцієнту використання реклами.

$$ЕЗ=0,37РП+0,29КЗ+0,21КВ+0,13КР$$

ЕЗ- ефект. збуту

РП - рентабельність продажу продукції

КЗ- коефіцієнт затовареності

КВ- коефіцієнт завантаження виробничих потужностей

КР- коефіцієнт ефективності реклами

4) Критерій конкурентоспроможності товару (КТ) – включає показники якості та ціни товару.

КТ- критерій КСП товарів

Алгоритм розрахунку ККО включає в себе поступові етапи:

1) Розрахунок одиничних показників конкурентоспроможності організації. Проводиться фінансовий аналіз підприємства за вище сказаними чотирма групами показників. Для порівняння розраховуються дані за базовий та звітний періоди, тобто у даному випадку 2018-2020 роки відповідно.

2) Переведення отриманих показників в бали для подальшого розрахунку

Бали для розрахунку встановлюємо за даним принципом:

15б. показник кращий на 50% або більше базового

14б. від 40% до 50% 1

3б. Від 30% до 40%

12б. від 20% до 30%

11б. від 10% до 20%

10б якщо показник на рівні базового ($\pm 10\%$)

9 б. від 10% до 20%

8 б. від 20% до 30%

7 б. від 30% до 40%

6 б. від 40% до 50%

5б. гірший на 50% або більше

3) Розрахунок чотирьох критеріїв конкурентоспроможності за формулами та розрахунок ККО за формулою:

$$ККО=0,15ЕВ+0,29ФС+0,23ЕЗ+0,33КТ$$

Розрахункові дані щодо результатів оцінки конкурентоспроможності

підприємства представлено у табл. 2.21.

Таблиця 2.21 – Розрахунок показників конкурентоспроможності

Показник	2018	2019	2020	Бали		
				2019	2020	
1. Показники ефективності виробничої діяльності підприємства (ВД)						
Показник витрат на одиницю продукції (РВ)	0,7	0,7	0,9	10	8	
Показник фондівдачі (Ф)	0,755	0,976	0,890	12	9	
Рентабельність товарної продукції (РТ),%	40,1	40,7	16,2	10	5	
Продуктивність праці (ПП)	737,0	986,6	1002,1	11	10	
2. Показники фінансового положення (стану) підприємства (ФП)						
Коефіцієнт автономії (КА)	0,27	-0,22	-0,69	5	5	
Коефіцієнт покриття (КП)	2,767	1,481	1,311	5	9	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (КЛ)	0,066	0,027	0,002	5	5	
Коефіцієнт оборотності (КО)	2,23	2,14	1,60	10	7	
3. Показники ефективності організації збуту (ЕЗ)						
Рентабельність продажу (РП),%	0,4532	-	-42,25	5	10	
Затовареність готовою продукцією (КЗ)	-0,94	-0,95	-0,92	10	9	
Коефіцієнт завантаження виробничих потужностей (КВ)	0,75	0,75	0,6	10	7	
Коефіцієнт ефективності реклами (КР)	0,21	0,19	0,16	11	8	
Критерій конкурентоспроможності товару						
	ціна	2	2	2	10	10
	якість	2	2	2	10	10
$ЕВ=0,31РВ+0,19Ф+0,4РТ+0,1ПП$				10,48	7,19	
$ФС=0,29КА+0,2КП+0,3КЛ+0,15КО$				5,45	5,8	
$ЕЗ=0,37РП+0,29КЗ+0,21КВ+0,13КР$				8,28	8,82	
$ККО=0,15ЕВ+0,29ФС+0,23ЕЗ+0,33КТ$				8,36	8,09	

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Агротрейд Виробництво»

Таким чином в 2019 році рівень конкурентоспроможності був на рівні 8,36, але в 2020 році мало місце зниження до рівня 8,09 (рис.2.5)

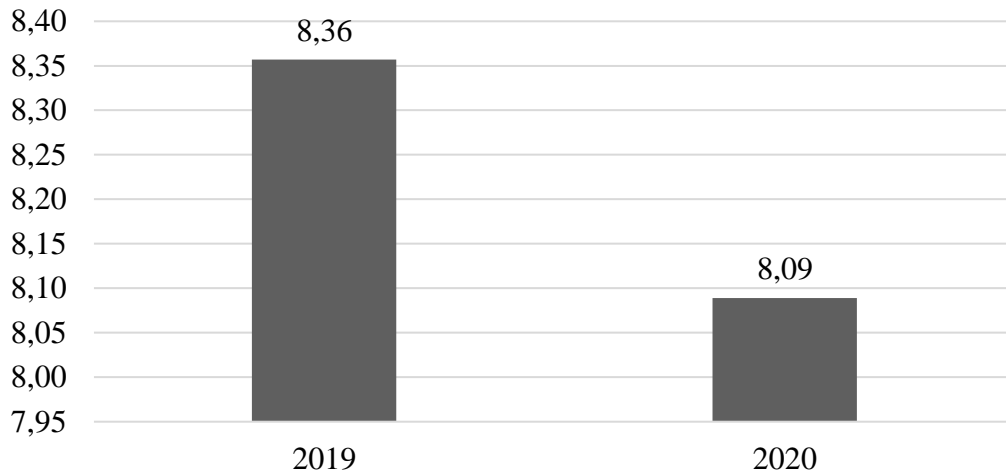

Рисунок 2.5 – Динаміка показника ККО

Джерело: складено автором

При цьому на скорочення конкурентоспроможності також вплинуло зменшення фондівдачі з 0,976 в 2019 ро до 0,89 в 2020 році, тобто в результаті погіршення технологічних параметрів діяльності зменшився показник конкурентоспроможності

Висновки до розділу 2

Аналіз господарсько-економічної діяльності ТОВ «Агротрейд Виробництво» показав, що за період з 2018 року по 2020 рік валовий прибуток ТОВ «Агротрейд Виробництво» зменшився на 66471 тис. грн. (або на 37,5%). Чисті збитки ТОВ «Агротрейд Виробництво» за період з 2018 року по 2020 рік зросли на 333793 тис. грн. (або на 11883,0%). Діяльність підприємства була збитковою внаслідок стали великих відсотків за отриманими довгостроковими кредитами. Підприємство має значні проблеми, що пов'язані з високим рівнем конкурентці на ринку зерна, який поділений між великими ТНК, такими як «Нібулон», «Кернел», «Каргіл», «Луї Дрейфус Україна ЛТД» та іншими. Багатокутник конкурентоспроможності ринку зерна в Україні показав, що ТОВ «Агротрейд Виробництво» поступається своїм конкурентам за всіма позиціями, так як є локальним невеликим виробником, що не має значних фінансових ресурсів та виробничих потужностей.

Оцінювання інноваційної діяльності ТОВ «Агротрейд Виробництво» показало, що ТОВ «Агротрейд Виробництво» проводить інноваційну діяльність та впроваджує нові розробки як в процес вирощування рослин, так і в процес обробки готової продукції. Інноваційною діяльністю в ТОВ «Агротрейд Виробництво» займається як власна лабораторія, так і сторонні організації, до яких компанія звертається у випадку необхідності технологічних розробок та досліджень. В 2020 році витрати на виробництво інновацій зменшились на 6,5%, при цьому знизилась виручка від реалізації інноваційної продукції на 19,6%, що є негативною тенденцією. Динаміка інноваційної активності є спадаючою, дуже низькою та потребує удосконалення.

Обґрунтування необхідності впровадження технологічних інновацій для підвищення конкурентоспроможності ТОВ «Агротрейд Виробництво» показало, що за період з 2018 року по 2020 рік стан основних засобів на ТОВ «Агротрейд Виробництво» був незадовільним. В результаті погіршення виробничих факторів в 2019 році рівень конкурентоспроможності був на рівні 8,36, але в 2020 році мало місце зниження до рівня 8,09. Тобто підприємству слід активно інвестувати кошти в технологічне оновлення.

Отже, з метою підвищення конкурентоспроможності підприємства існує необхідність удосконалення технологічного стану окремих секторів діяльності підприємства, зокрема в напрямку підвищення урожайності зернових культур та покращення методів їх вирощування та зберігання.

З ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «АГРОТРЕЙД ВИРОБНИЦТВО» НА ЗАСАДАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ

3.1 Розроблення проекту впровадження технологічних інновацій на ТОВ «Агротрейд Виробництво»

Перш за все зазначимо, що впровадження технологічних інновацій в ТОВ «Агротрейд Виробництво» повинно бути направлене підвищення урожайності зернових культур та покращення методів їх вирощування та зберігання так як ТОВ «Агротрейд Виробництво» зтикається з головною проблемою, що пов'язана з хворобами зернових, падінням їх урожайності.

Пропонуємо проект впровадження технологічних інновацій на ТОВ «Агротрейд Виробництво», а саме придбання та налаштування роботи програми PANTHEON Farming, яка дозволяє відстежувати якість продукції від насіння до полиці в супермаркеті, автоматизує ведення комплексної документації, звітності, фінансів і аналітики господарства. Програма веде записи за запланованим врожаєм, станом поля і ґрунту, містить календар внесення добрив, ЗЗР та розраховує їх потреби, проводить моніторинг шкідників за допомогою електронних пасток TrapView.

Рисунок 3.1 - PANTHEON Farming

Джерело: [48]

Для обґрунтування необхідності впровадження програми PANTHEON Farming визначимо проблеми, які дана програма повинна вирішити.

По-перше, боротьба з хворобами злаків, які можуть бути викликані головним чином грибками, бактеріями та вірусами. Ці організми потребують різних умов для свого інтенсивного розвитку. Гриби розмножуються в основному спорами, яким для проростання та розвитку потрібна висока вологість. У боротьбі з грибковими захворюваннями важливо попереджати, а потім застосовувати хімічні методи лікування. Грибкові захворювання мають велике значення завдяки виробленню мікотоксинів у заражених рослинах, які є токсичними метаболітами грибів. Мікотоксини походять від цвілевих грибів родів *Fusarium*, *Aspergillus* та *Penicillium*. Вони надають різні типи токсичної дії на вищі організми (людей, тварин). Вживання продуктів, сильно забруднених токсинами, може призвести до різних видів отруєнь, тоді як тривалий вплив низьких концентрацій мікотоксинів збільшує частоту раку.

Друга проблема, яку слід вирішити – це бур'яни, тобто рослини, небажані для даної культури, найчастіше зустрічаються в дикій природі на даному полі. Рослини бур'янів дуже добре адаптуються до різних умов вирощування. Негативний вплив бур'янів на посіви є результатом значного зниження врожайності через конкуренцію за поживні речовини, світло та воду. У багатьох випадках бур'яни є «зеленим містком» до багатьох хвороб та шкідників сільськогосподарських культур. Насіння бур'янів може зменшити цінність врожаю: наприклад, пучок насіння надає борошну гіркий смак, насіння гірчиці польової ускладнює подрібнення зерна.

Пропонуємо ТОВ «Агротрейд Виробництво» проводити агротехнічні методи, які відіграють важливу роль у запобіганні та боротьбі з бур'янами. Слід уникати полів, заражених багаторічними бур'янами (наприклад, польовий хвощ, іпомея тощо), які неможливо контролювати під час вирощування. Вирощування таких рослин, як біла гірчиця, озиме жито, гречка в урожайних культурах або стернях, зменшує поширеність деяких видів бур'янів.

По-третє, пропонуємо ТОВ «Агротрейд Виробництво» дотримуватись правил використання гербіцидів. Використовувати слід лише гербіциди, які зареєстровані та схвалені для боротьби з бур'янами конкретної культури, відповідно до рекомендацій, що містяться на етикетці товару. Гербіциди слід застосовувати в суху погоду, а ґрунтові - на вологому ґрунті. Невеликі опади після внесення можуть підвищити ефективність дії, тоді як інтенсивні опади можуть витіснити агент із ґрунту та навіть пошкодити урожай.

Наступною проблемою, яка негативно впливає на урожайність зернових та потребує впровадження PANTHEON Farming є шкідники - тваринні організми, які негативно впливають на розвиток рослин або на отриману продукцію рослин і спричиняють помітні втрати врожаю цих рослин або продуктів, що зберігаються. Комахи - найчисленніша група шкідників.

Зміни, що відбуваються в кліматичних умовах та в вирощуванні рослин, такі як збільшення площі окремих полів, агротехнічні спрощення, вирощування в монокультурі, обробіток без забою, перелоги та міжнародні перевезення, впливають на поширення шкідників.

Пропонуємо також використовувати методи профілактики, яка відіграє важливу роль у захисті від шкідників. Відповідна, своєчасна агротехніка в поєднанні з належним сівозміною та обмеженням альтернативних середовищ існування шляхом знищення бур'янів та рослинних залишків. Вирощування стійких або толерантних сортів не позбавлене значення у випадку високого ризику появи певного шкідника.

Найефективнішим методом є боротьба із застосуванням інтегрованого методу, тобто поєднання різних методів в одній системі.

Сучасний захист зернових передбачає стійке використання пестицидів з урахуванням економічних та екологічних умов. Професійні користувачі засобів захисту зобов'язані застосовувати інтегровану боротьбу з шкідниками і, отже, використовувати всі можливі методи боротьби з шкідниками, щоб досягти найкращих результатів. Оптимальним станом насаджень є підтримка

популяції шкідників на рівні, який не заважає розвитку сільськогосподарських культур.

Вважаємо, що слід впроваджувати агротехнічні методи, які були і будуть основними методами захисту рослин. Їх ефективність буде залежати від точності проведених процедур та їх доповнення іншими методами захисту.

До агротехнічних методів належать: вибір відповідної ділянки, підготовка поля до обробітку, правильна сівозміна, збалансоване підживлення з регулюванням рН ґрунту, використання сертифікованого насіння та забезпечення оптимальних термінів (посів, підживлення, захист тощо).

Також важливим є метод селекції, який полягає у впровадженні сортів із підвищеною стійкістю до окремих шкідників. Вирощування стійких сортів - найкращий і найдешевший спосіб захисту рослин від шкідників. Сам процес розведення стійкості є складним і трудомістким.

Також доцільним є використання механічних методів, що засновані на боротьбі з шкідниками шляхом використання перешкод та дамб. Тут використовуються приманки та пастки, захисні канали та рослини-пастки.

Узагальнимо проблеми та запропоновані методи боротьби з ними в таблиці 3.1.

Пропонуємо використовувати загальні принципи інтегрованого захисту зернових:

1. Використання належної сівозміни.
2. Застосування відповідної агротехніки (наприклад, процедури вирощування перед посівом, оптимальні строки сівби та стандарти).
3. Вирощування стійких / толерантних сортів до шкідливих організмів та сертифіковане насіння.
4. Застосування збалансованого запліднення. Застосування гігієнічних заходів (дезінфекція машин та упаковки під час вирощування, збирання та зберігання рослин) - запобігання поширенню шкідливих організмів.
5. Захист та інтродукція природних ворогів шкідливих організмів або використання екологічних структур на виробництві.

6. Прийняття рішень щодо застосування хімічних засобів захисту рослин з урахуванням:

- а) результати моніторингу наявності шкідливих організмів,
- б) межі економічної шкідливості шкідливих організмів,
- в) вказівки на програми підтримки прийняття рішень із захисту рослин,
- г) професійні поради.

7. Використання зменшених доз або обмеження кількості процедур.

8. Використовувати засоби захисту рослин з різними механізмами дії з урахуванням рівня ризику та розвитку стійкості.

9. Перевірка впливу застосовуваних методів захисту рослин за допомогою записів обробок та моніторингових заходів.

Таблиця 3.1 – Проблеми в діяльності ТОВ «Агротрейд Виробництво»

Проблема	Методи вирішення проблеми
хвороби злаків	боротьба з хворобами злаків, які можуть бути викликані головним чином грибками, бактеріями та вірусами
бур'яни, тобто рослини, небажані для даної культури, найчастіше зустрічаються в дикій природі на даному полі	проводити агротехнічні методи: слід уникати полів, заражених багаторічними бур'янами (наприклад, польовий хвощ, іпомея тощо; вирощування таких рослин, як біла гірчиця, озиме жито, гречка в урожайних культурах або стернях
дотримуватись правил використання гербіцидів	Використовувати слід лише гербіциди, які зареєстровані та схвалені для боротьби з бур'янами конкретної культури, відповідно до рекомендацій, що містяться на етикетці товару
шкідники - тваринні організми, які негативно впливають на розвиток рослин або на отриману продукцію рослин і спричиняють помітні втрати врожаю	використовувати методи профілактики, яка відіграє важливу роль у захисті від шкідників
	вибір відповідної ділянки, підготовка поля до обробітку, правильна сівозміна, збалансоване підживлення з регулюванням рН ґрунту, використання сертифікованого насіння та забезпечення оптимальних термінів (посів, підживлення, захист тощо)
	метод селекції, який полягає у впровадженні сортів із підвищеною стійкістю до окремих шкідників
	є використання механічних методів, що засновані на боротьбі з шкідниками шляхом використання перешкод та дамб

Джерело: складено автором

У процесі використання інтегрованого методу PANTHEON Farming розраховує витрати, собівартість і чистий прибуток за тиждень, сезон, рік по

кожній окремій культурі або тварині, допомагає сформувати план продажів і план закупівель.

Для роботи в полі створено мобільний додаток, в яке дані можуть бути внесені безпосередньо в поле і відразу ж синхронізовані з офісним комп'ютером. Це особливо зручно, якщо офіс і виробництво розташовані на різних локаціях.

Основні послуги:

- індивідуальна розробка і впровадження програмного забезпечення для управління агропідприємством;
- оптимізація процесів управління, ведення документації та фінансів на підприємстві;
- складання карт полів;
- поставка та обробка супутникових даних стану врожаю.

3.2 Оцінювання ефективності запропонованих заходів та їх вплив на підвищення конкурентоспроможності підприємства

Розрахуємо витрати на проект «PANTHEON Farming» для трьох господарств.

Сума постійних витрат включатиме:

- оплату за електропостачання і інші комунальні платежі за впровадження проекту «PANTHEON Farming»
- оплата витрат ІТ- персоналу, що обслуговує «PANTHEON Farming»
- інші витрати.

Планово сума постійних витрат складе 220 000 грн. в рік.

Витрати на впровадження «PANTHEON Farming» складуть 5% від вартості програми.

Інвестиційні витрати для реалізації проекту складуть:

- Програма «PANTHEON Farming» – 10 000 грн.

– Придбання додаткового устаткування «електронних пасток TrapView – 120 000 грн.

– Витрати на проектні роботи – 2000 грн.

Фінансування проекту можливо здійснити за рахунок власних засобів – 62 000 грн.

Забезпеченість власними засобами (необхідна норма прибутковості власного капіталу) - 12%.

Для реалізації проекту необхідно також залучити позикові засоби у вигляді кредиту в гривнях в АТ «ОТП Банк»:

– Термін кредиту – 3 роки

– Погашення основної суми боргу здійснюється рівними частками щокварталу, починаючи з другого року;

– Відсотки за кредит виплачуються щокварталу за ставкою 24%.

Складемо план грошових надходжень від проекту.

Суми поточних витрат по окремих виробам складаються і додається сума амортизаційних відрахувань.

Амортизація розраховується рівномірним методом так, щоб за час реалізації проекту вартість основних фондів була повністю перенесена на вартість продукції. Сума амортизації на квартал розраховується за формулою:

$$A = (B \text{ програми} + B \text{ обладн}) / 16 \quad (3.1)$$

де 16 – число розрахункових періодів;

B програми, B обладн – вартість програми і обладнання (електронних пасток TrapView), яке використовується для реалізації проекту, грн.

Складемо графік повернення кредиту

Сума кредиту розраховується як загальна потреба в інвестиційних ресурсах за мінусом власних коштів.

Загальна потреба в інвестиційних ресурсах включає:

– інвестиції до основних фондів (вартість програми і обладнання);

- інвестиції на створення оборотного капіталу у виробничих запасах (вартість матеріальних витрат в першому кварталі);
- проектні витрати.

Розраховуємо потребу в інвестиційних ресурсах:

$$10000 + 120000 + (10000 + 19800 + 25500) + 2000 = 187300 \text{ (грн.)}$$

Інвестиції з власних коштів складають 62 000 грн.

Відповідно сума кредиту: $187300 - 62000 = 125300$ (грн.)

Кредит необхідно взяти строком на 3 роки під 24% річних. Відсотки виплачуються щокварталу. Сума боргу погашається починаючи з другого року протягом 8 кварталів рівними частками:

$$125300 / 8 = 15662,5 \text{ (грн.)}$$

Початковий баланс боргу в першому кварталі першого року дорівнює сумі боргу.

Відсотки налічуються на початковий баланс боргу по ставці 6% (24% річних / 4 квартали).

Сума виплати = сума погашення боргу + відсотки.

Кінцевий баланс боргу = початковий баланс – сума погашення боргу.

Таблиця 3. 2 - Графік виплат за кредитом, грн.

Період	1-й рік				2-й рік			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Початковий баланс боргу	125300	125300	125300	125300	125300	109638	93975	78313
Погашення боргу					15663	15663	15663	15663
Проценти	7518	7518	7518	7518	7518	6578,3	5638,5	4698,8
Сума виплати	7518	7518	7518	7518	23181	22241	21301	20361
Кінцевий баланс боргу	125300	125300	125300	125300	109638	93975	78313	62650

Джерело: власна розробка автора

Продовження табл.3.2

Період	3-й рік			
	I	II	III	IV
Початковий баланс боргу	62650	46988	31325	15663
Погашення боргу	15663	15663	15663	15663
Проценти	3759	2819,3	1879,5	939,75
Сума виплати	19422	18482	17542	16602
Кінцевий баланс боргу	46988	31325	15663	0

Джерело: власна розробка автора

Розрахунок грошових надходжень від реалізації проекту показаний в таблиці 3.3.

Грошові надходження від реалізації проекту включають:

- чистий прибуток;
- амортизаційні виплати;
- звільнення оборотного капіталу ($10000 + 19800 + 25500 = 55300$)

Як бачимо з розрахунків лише в четвертому році реалізації проекту грошовий потік буде позитивним, тобто доходи перевищать витрати грошових коштів.

Розрахуємо економічну ефективність від проекту «Проект «PANTHEON Farming»».

Таблиця 3.3 - Розрахунок грошових надходжень від реалізації проекту

Період	1-й рік				2-й рік			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1. Обсяг реалізації	230500	268200	230800	290100	215500	276400	215000	276200
2. Поточні витрати	216971,64	251117,9	217213,9	270902,4	205159,9	261027,1	204548,2	260659,3
3. Проценти за кредит	7518	7518	7518	7518	7518	6578,25	5638,5	4698,75
4. Прибуток (1-2-3)	6010,36	9564,12	6068,10	11679,61	2822,11	8794,67	4813,28	10841,95
5. Податок (0,18*4)	1803,11	2869,24	1820,43	3503,88	846,63	2638,40	1443,98	3252,59
6. Чистий прибуток (4-5)	4207,25	6694,89	4247,67	8175,73	1975,48	6156,27	3369,30	7589,37
7. Повернення кредиту					15662,5	15662,5	15662,5	15662,5
8. Амортизація	8125	8125	8125	8125	8125	8125	8125	8125
9. Оборотний капітал								
Грошові надходження (6-7+8+9)	12332,25	14819,89	12372,67	16300,73	-5562,02	-1381,228	-4168,204	51,87

Джерело: власна розробка автора

Продовження табл.3.3

Період	3-й рік				4-й рік			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1. Обсяг реалізації	223000	262300	224400	222500	276500	267400	269200	276000
2. Поточні витрати	214717,31	251353,64	216075,87	214098,02	254921,03	246591,65	248625,83	254322,78
3. Проценти за кредит	3759	2819,25	1879,5	939,75				
4. Прибуток (1-2-3)	4523,69	8127,11	6444,63	7462,23	21578,97	20808,35	20574,17	21677,22
5. Податок (0,18*4)	1357,11	2438,13	1933,39	2238,67	6473,69	6242,51	6172,25	6503,17
6. Чистий прибуток (4-5)	3166,59	5688,98	4511,24	5223,56	15105,28	14565,85	14401,92	15174,06
7. Повернення кредиту	15662,5	15662,5	15662,5	15662,5				
8. Амортизація	8125	8125	8125	8125	8125	8125	8125	8125
9. Оборотний капітал								55300
Грошові надходження (6-7+8+9)	-4370,91	-1848,52	-3026,26	-2313,94	23230,28	22690,85	22526,92	78599,06

Джерело: власна розробка автора

Показники ефективності розраховуємо на підставі грошових потоків проекту, що показані таблиці 3.4.

Показники ефективності розраховуємо на підставі грошових потоків проекту.

Показники економічної ефективності:

– Чистий дохід – накопичений ефект (сальдо грошового потоку) за розрахунковий період.

Грошовий потік формується з інвестиційних витрат в нульовому періоді (негативне значення) і грошових надходжень від проекту у всіх інших періодах з відповідним знаком. Інвестиційні витрати проекту – це вкладення за рахунок власних коштів (62000 грн.).

Чистий дохід дорівнює 118253,4 грн.

Чистий приведений дохід (ЧПД) – накопичений дисконтований ефект за розрахунковий період.

Для грошового потоку, що сформований, елементи кожного періоду приводяться до одного моменту часу шляхом множення на коефіцієнт дисконтування:

$$\alpha = \frac{1}{(1+i)^t}, \quad (3.2)$$

де i – ставка дисконту, приймається на рівні норми прибутковості власного капіталу (12% річних або 3% в квартал);

t – порядковий номер періоду.

Чистий приведений дохід дорівнює 66174,42 грн.

Термін окупності – тривалість найменшого періоду, за який поточний чистий дохід стає і надалі залишається позитивним.

Визначається як сума номера останнього періоду, в якому значення поточного чистого доходу негативне, і відношення цього значення, по модулю до елементу грошового потоку в наступному періоді.

Таблиця 3.4 - Грошові потоки для розрахунку показників ефективності проекту, грн.

Період		1-й рік				2-й рік			
		I	II	III	IV	I	II	III	IV
Номер періоду	0	1	2	3	4	5	6	7	8
Грошовий потік	-62000	12332,25	14819,89	12372,67	16300,73	-5562,02	-1381,23	-4168,20	51,87
Чистий дохід	-62000	-49667,75	-34847,86	-22475,19	-6174,46	-11736,48	-13117,71	-17285,91	-17234,05
Коефіцієнт дисконтування	1	0,9709	0,9426	0,9151	0,8885	0,8626	0,8375	0,8131	0,7894
Приведений грошовий потік	-62000	11973,38	13969,23	11322,23	14483,20	-4797,80	-1156,78	-3389,17	40,94
Чистий приведений дохід	-62000	-50026,62	-36057,39	-24735,16	-10251,96	-15049,76	-16206,54	-19595,70	-19554,76
Грошові притоки		238625	276325	238925	298225	223625	284525	223125	284325
Приведені грошові притоки		231681,01	260463,95	218640,27	264972,91	192898,93	238289,69	181422,94	224446,16
Грошові відтоки	62000	226292,75	261505,11	226552,33	281924,27	229187,02	285906,23	227293,20	284273,13
Приведені грошові відтоки	62000	219707,63	246494,72	207318,04	250489,71	197696,72	239446,47	184812,10	224405,21
Залишкова вартість		130000	121875	113750	105625	97500	89375	81250	73125

Джерело: власна розробка автора

Продовження табл. 3.4

Період	3-й рік				4-й рік			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Номер періоду	9	10	11	12	13	14	15	16
Грошовий потік	-4370,91	-1848,52	-3026,26	-2313,94	23230,28	22690,85	22526,92	78599,06
Чистий дохід	-21604,96	-23453,48	-26479,74	-28793,68	-5563,41	17127,44	39654,36	118253,42
Коефіцієнт дисконтування	0,7664	0,7441	0,7224	0,7014	0,681	0,6611	0,6419	0,6232
Приведений грошовий потік	-3349,87	-1375,48	-2186,17	-1623,00	15819,82	15000,92	14460,03	48982,93
Чистий приведений дохід	-22904,63	-24280,12	-26466,29	-28089,28	-12269,46	2731,45	17191,49	66174,42
Грошові притоки	231125	270425	232525	230625	284625	275525	277325	339425
Приведені грошові притоки	177134,20	201223,24	167976,06	161760,38	193829,63	182149,58	178014,92	211529,66
Грошові відтоки	235495,91	272273,52	235551,26	232938,94	261394,72	252834,15	254798,08	260825,94
Приведені грошові відтоки	180484,07	202598,73	170162,23	163383,37	178009,81	167148,66	163554,89	162546,73
Залишкова вартість	65000	56875	48750	40625	32500	24375	16250	8125

Термін окупності дорівнює $(13 + 5563,41 / 22690,85) = 13,25$ кварталу або майже 3,5 роки.

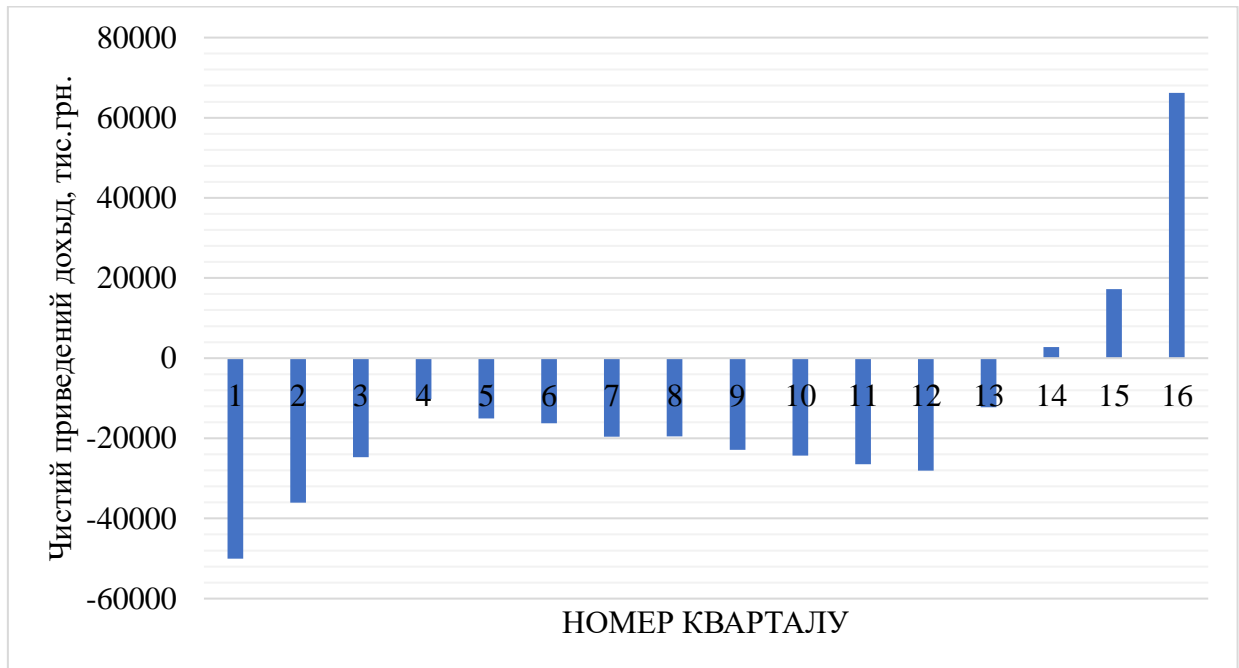

Рисунок 3.2 - . Динаміка чистого приведенного доходу підприємства, тис.грн.

Джерело: власна розробка автора

Термін окупності з врахуванням дисконтування – тривалість найменшого періоду, за який поточний чистий приведений дохід стає і надалі залишається позитивним.

Визначається як сума номера останнього періоду, в якому значення поточного чистого приведенного доходу негативне, і відношення цього значення, по модулю до елементу приведенного грошового потоку в наступному періоді.

Термін окупності з врахуванням дисконтування дорівнює $(13 + 12269,46 / 15000,92) = 13,82$ кварталу

Індекси прибутковості характеризують відносну віддачу проекту на вкладені у нього кошти.

Види індексів доходності:

а) індекс доходності витрат – відношення суми грошових притоків (накопичених надходжень) до суми грошових відтоків (накопичених витрат). Для розрахунку цього показника формуються грошові притоки (надходження від реалізації плюс амортизаційні відрахування плюс вивільнення оборотного капіталу в останньому періоді проекту) та грошові відтоки (в нульовому періоді сума інвестицій, в інших періодах сума поточних витрат плюс проценти за кредит плюс податок на прибуток). Елементи цих грошових потоків приводяться до одного моменту часу шляхом дисконтування і складаються – накопичені надходження і витрати. Їх співвідношення – індекс доходності витрат.

$$\text{Індекс доходності витрат} = 3286433,5 / 3220259,08 = 1,02$$

б) індекс доходності інвестицій – збільшене на одиницю відношення чистого приведенного доходу до об'єму інвестицій.

$$\text{Індекс доходності інвестицій} = 1 + 66174,42 / 62000 = 2,07$$

– Фондовіддача проекту розраховується як співвідношення середньорічного чистого прибутку за весь період життя проекту до середньорічної залишкової вартості інвестицій за період життя проекту з врахуванням їх щорічного зносу.

Для розрахунку цього показника знайдемо середньорічний прибуток як середнє арифметичне щоквартальних прибутків помножене на 4. Формується грошовий потік залишкової вартості інвестицій, де елемент першого кварталу – це вартість інвестицій до основних фондів, а наступні елементи знаходяться як елемент попереднього періоду мінус амортизація за той же період. Далі

розрахуємо середнє арифметичне цих елементів, помножимо на 4 – це середньорічна залишкова вартість інвестицій.

$$\text{Фондовіддача} = 30063,36 / 276250 = 0,11$$

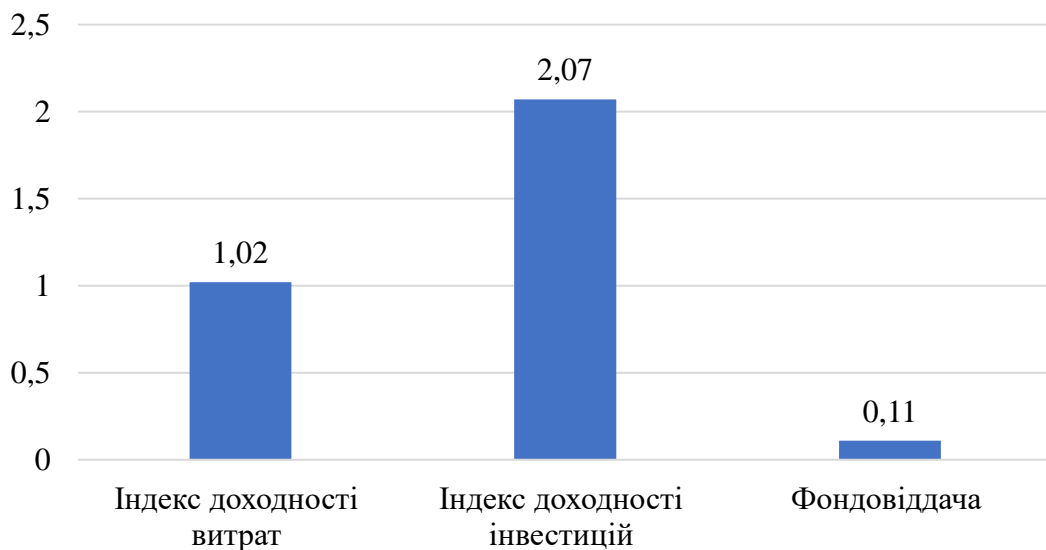

Рисунок 3.3 - Показники ефективності проекту «PANTHEON Farming»

Джерело: власна розробка автора

Отримані результати свідчать про досить високу ефективність проекту впровадження проекту «PANTHEON Farming» і достатньої стійкості до ризику, що вказує на доцільність впровадження проекту в ТОВ «Агротрейд Виробництво».

В результаті проекту зросте рівень конкурентоспроможності підприємства. Розрахуємо КСП після впровадження проекту з урахуванням того, що в результаті впровадження проекту «PANTHEON Farming» зросте фондовіддача на 0,11, збільшиться продуктивність праці, зменшиться показник витрат на одиницю продукції, так як в результаті впровадження моніторингу та контролю скоротяться витрати на пестициди та інші засоби боротьби з хворобами та бур'янами. Окремо підкреслимо, що починаючи в 2018 року на підприємстві різко виросла проблема зі шкідниками рослин, з бур'янами, з хворобами рослин, що негативно вплинули на урожайність, а відповідно на дохід підприємства та його фінансові показники. Впровадження проекту «PANTHEON Farming» допоможе повернути ситуацію до рівня 2018

року, тобто показники фінансового положення та ефективності організації збуту можна прийняти на рівні 2018 році як такі, що будуть отримані після впровадження проекту (таблиця 3.5).

Таблиця 3.5 – Прогнозний рівень КСП після впровадження проекту

Показник	2020	проект	Бали
1. Показники ефективності виробничої діяльності підприємства (ВД)			
Показник витрат на одиницю продукції (РВ)	0,9	0,8	11
Показник фондівдачі (Ф)	0,890	1,000	11
Рентабельність товарної продукції (РТ),%	16,2	20,0	12
Продуктивність праці (ПП)	1002,1	1200,0	12
2. Показники фінансового положення (стану) підприємства (ФП)			
Коефіцієнт автономії (КА)	-0,69	0,27	15
Коефіцієнт покриття (КП)	1,311	2,767	15
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (КЛ)	0,002	0,066	15
Коефіцієнт оборотності (КО)	1,60	2,23	14
3. Показники ефективності організації збуту (ЕЗ)			
Рентабельність продажу (РП),%	-42,2	0,45	15
Затовареність готовою продукцією (КЗ)	-0,92	-0,94	10
Коефіцієнт завантаження виробничих потужностей (КВ)	0,6	0,75	12
Коефіцієнт ефективності реклами (КР)	0,16	0,21	12
Критерій конкурентоспроможності товару	ціна	2	10
	якість	2	10
$EV=0,31PB+0,19F+0,4RT+0,1PP$			11,5
$FC=0,29KA+0,2KP+0,3KL+0,15KO$			13,95
$EZ=0,37RP+0,29KZ+0,21KB+0,13KR$			12,53
$KKO=0,15EV+0,29FC+0,23EZ+0,33KT$			11,95

Джерело: власна розробка автора

Таким чином, в 2020 році показник КПС був на рівні 8,09, але в наслідок впровадження проекту «PANTHEON Farming» КСП виріс до рівня 11,95 (рисунок 3.4).

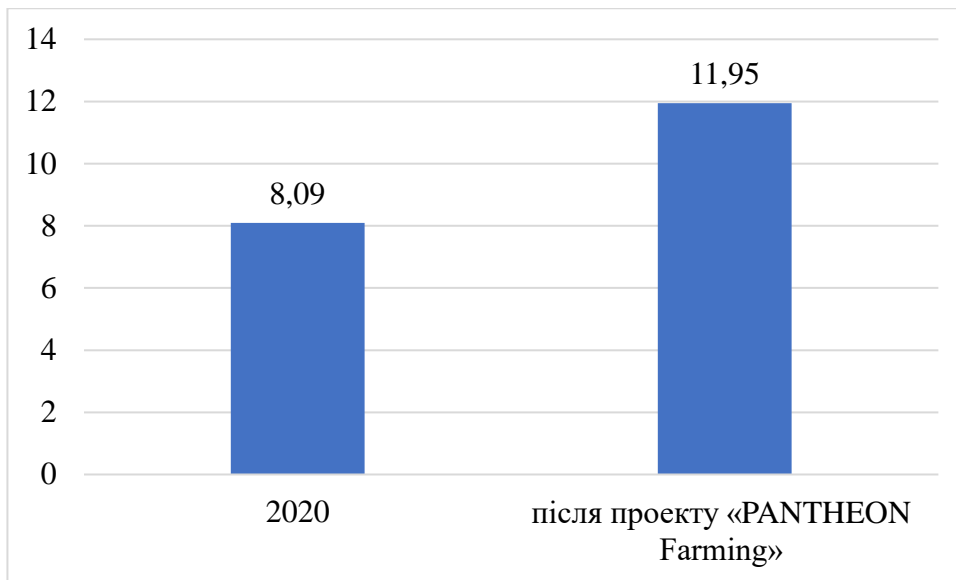

Рисунок 3.4 – Динаміка зміни КСП в результаті проекту «PANTHEON Farming»

Джерело: власна розробка автора

Таким чином, обґрунтування економічної ефективності проекту «PANTHEON Farming» показало, що чистий дохід дорівнює 118253,4 грн., чистий приведений дохід дорівнює 66174,42 грн тобто проект є ефективним. Термін окупності дорівнює 13,25 кварталу. Індекс доходності інвестицій становить 2,07. тобто проект є ефективним. В результаті проекту «PANTHEON Farming» виросте КСП з 8,09 до 11,95.

Висновки до розділу 3

У діяльності підприємства та процесі його виробництва існує низка проблем, які слід вирішити: хвороби злаків (боротьба з хворобами злаків, які можуть бути викликані головним чином грибками, бактеріями та вірусами); бур'яни, тобто рослини, небажані для даної культури, найчастіше зустрічаються в дикій природі на даному полі (проводити агротехнічні методи: слід уникати полів, заражених багаторічними бур'янами (наприклад, польовий хвощ, іпомея тощо; вирощування таких рослин, як біла гірчиця, озиме жито, гречка в урожайних культурах або стернях); не дотримання правил

використання гербіцидів (використовувати слід лише гербіциди, які зареєстровані та схвалені для боротьби з бур'янами конкретної культури, відповідно до рекомендацій, що містяться на етикетці товару); шкідники - тваринні організми, які негативно впливають на розвиток рослин або на отриману продукцію рослин і спричиняють помітні втрати врожаю (використовувати методи профілактики, яка відіграє важливу роль у захисті від шкідників, вибір відповідної ділянки, підготовка поля до обробітку, правильна сівозміна, збалансоване підживлення з регулюванням рН ґрунту, використання сертифікованого насіння та підвищення оптимальних термінів (посів, підживлення, захист тощо)

Для підвищення конкурентоспроможності підприємства запропоновано проект впровадження технологічних інновацій на ТОВ «Агротрейд Виробництво», а саме придбання та налаштування роботи програми PANTHEON Farming. Програма веде записи за запланованим врожаем, станом поля і ґрунту, містить календар внесення добрив, ЗЗР та розраховує їх потреба, проводить моніторинг шкідників за допомогою електронних пасток TrapView

Оцінювання ефективності запропонованих заходів та їх вплив на підвищення конкурентоспроможності підприємства показало, що чистий приведений дохід дорівнює 66174,42 грн, термін окупності дорівнює 3,5 роки. Індекс доходності інвестицій становить 2,07, тобто кожна гривня вкладена в проект принесе 2,07 грн доходу. Як результат впровадження виріс рівень конкурентоспроможності, так в 2020 році показник КПС був на рівні 8,09, але в наслідок впровадження проекту «PANTHEON Farming» КПС виріс до рівня 11,95. Отримані результати свідчать про досить високу ефективність проекту впровадження проекту «PANTHEON Farming» і достатньої стійкості до ризику, що вказує на доцільність впровадження проекту в ТОВ «Агротрейд Виробництво».

ВИСНОВКИ

У дослідженні розроблено заходи підвищення конкурентоспроможності підприємства на засадах впровадження технологічних інновацій.

Розглянуто теоретико-методичні засади підвищення конкурентоспроможності підприємства та встановлено, що конкурентоспроможність підприємств не є чітко визначеним поняттям. Важко знайти в літературі на цю тему визначення, яке було б таким же універсальним, як, наприклад, таке, що стосується попиту чи пропозиції. Конкурентоспроможність підприємства слід розглядати як систему, що складається з чотирьох елементів: потенціал конкурентоспроможності; конкурентна перевага; інструменти конкуренції; конкурентна позиція. Сучасна економіка характеризується високою волатильністю та високою конкурентоспроможністю. Така ситуація змушує підприємства до впровадження інновацій, до постійного розвитку та дедалі більшої орієнтації на споживача. Інновації сприяють підвищенню конкурентоспроможності вітчизняних підприємств

Виявлено особливості впровадження технологічних інновацій в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства. Технічні (технологічні) інновації - стосуються впровадження певною одиницею нових технологічних рішень замість вже існуючих продуктів та технологій. Завдяки технологічним інноваціям можлива, серед іншого: краща адаптація компанії до навколишнього середовища, підвищення якості продукції та їх конкурентоспроможності, зростання продажу, усунення бар'єрів та активізація ресурсів за рахунок підвищення загальної ефективності та результативності операцій, вдосконалення управління та методів роботи, поліпшення умов безпеки праці, заміщення живої праці внаслідок кращої організації та вищої ефективності на основі більш сучасного технічного обладнання, збільшення експортних можливостей. Технологічні інновації в аграрній галузі

забезпечують підвищення продуктивності в тваринництві та зростання урожайності сільськогосподарських культур

Аналіз господарсько-економічної діяльності ТОВ «Агротрейд Виробництво» показав, що за період з 2018 року по 2020 рік валовий прибуток ТОВ «Агротрейд Виробництво» зменшився на 66471 тис. грн. (або на 37,5%). Чисті збитки ТОВ «Агротрейд Виробництво» за період з 2018 року по 2020 рік зросли на 333793 тис. грн. (або на 11883,0%). Діяльність підприємства була збитковою внаслідок стали великих відсотків за отриманими довгостроковими кредитами. Підприємство має значні проблеми, що пов'язані з високим рівнем конкурентці на ринку зерна, який поділений між великими ТНК, такими як «Нібулон», «Кернел», «Каргіл», «Луї Дрейфус Україна ЛТД» та іншими. Багатокутник конкурентоспроможності ринку зерна в Україні показав, що ТОВ «Агротрейд Виробництво» поступається своїм конкурентам за всіма позиціями, так як є локальним невеликим виробником, що не має значних фінансових ресурсів та виробничих потужностей.

Оцінювання інноваційної діяльності ТОВ «Агротрейд Виробництво» показало, що ТОВ «Агротрейд Виробництво» проводить інноваційну діяльність та впроваджує нові розробки як в процес вирощування рослин, так і в процес обробки готової продукції. Інноваційною діяльністю в ТОВ «Агротрейд Виробництво» займається як власна лабораторія, так і сторонні організації, до яких компанія звертається у випадку необхідності технологічних розробок та досліджень. В 2020 році витрати на виробництво інновацій зменшились на 6,5%, при цьому знизилась виручка від реалізації інноваційної продукції на 19,6%, що є негативною тенденцією. Динаміка інноваційної активності є спадаючою, дуже низькою та потребує удосконалення.

Обґрунтування необхідності впровадження технологічних інновацій для підвищення конкурентоспроможності ТОВ «Агротрейд Виробництво» показало, що за період з 2018 року по 2020 рік стан основних засобів на ТОВ «Агротрейд Виробництво» був незадовільним. В результаті погіршення

виробничих фордів в 2019 році рівень конкурентоспроможності був на рівні 8,36, але в 2020 році мало місце зниження до рівня 8,09. Тобто підприємству слід активно інвестувати кошти в технологічне оновлення.

Для підвищення конкурентоспроможності підприємства запропоновано проект впровадження технологічних інновацій на ТОВ «Агротрейд Виробництво», а саме придбання та налаштування роботи програми PANTHEON Farming. Програма веде записи за запланованим врожаєм, станом поля і ґрунту, містить календар внесення добрив, ЗЗР та розраховує їх потреби, проводить моніторинг шкідників за допомогою електронних пасток TrapView

Оцінювання ефективності запропонованих заходів та їх вплив на підвищення конкурентоспроможності підприємства показало, що чистий приведений дохід дорівнює 66174,42 грн, термін окупності дорівнює 3,5 роки. Індекс доходності інвестицій становить 2,07, тобто кожна гривня вкладена в проект принесе 2,07 грн доходу. Як результат впровадження виріс рівень конкурентоспроможності, так в 2020 році показник КПС був на рівні 8,09, але в наслідок впровадження проекту «PANTHEON Farming» КПС виріс до рівня 11,95. Отримані результати свідчать про досить високу ефективність проекту впровадження проекту «PANTHEON Farming» і достатньої стійкості до ризику, що вказує на доцільність впровадження проекту в ТОВ «Агротрейд Виробництво»

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 200 найбільших компаній України 2019 року URL: https://biz.censor.net/resonance/3218608/200_nayiblshih_kompanyi_ukrani_2019_roku (дата звернення 25.05.2021)
2. Агротрейд URL: <https://agrotrade.ua/business/trejdning/> (дата звернення 25.05.2021)
3. Балабанова Л.В. Стратегічне маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств : навч. посіб. К. : ВД “Професіонал”, 2006. 448 с.
4. Беренда Н. І. Конкурентоспроможність підприємства і стратегія її підвищення *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2018. № 1. С. 40-45.
5. Борисюк І. О. Основні напрями підвищення конкурентоспроможності підприємства *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. 2012. № 33 URL : <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/409> (дата звернення 25.05.2021)
6. Вараксіна О. В. Конкурентоспроможність підприємства: сутність, виміри та чинники *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Вип. 4. С. 12-16.
7. Готра В.В. Сучасний стан та проблеми інноваційного розвитку аграрного сектору України. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 6. С. 89—74
8. Гудзь О.Є. Роль інновацій щодо забезпечення конкурентоспроможності та ефективності підприємства. *Вісник ХНТУСГ: Економічні науки*. 2015. № 161. С. 3—11.
9. Діденко Є. О. Модель управління конкурентоспроможністю підприємства. *Ефективна економіка*, 2017. № 5 URL: <http://er.knutd.com.ua> (дата звернення 25.05.2021)

10. Державна служба статистики URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
(дата звернення 25.05.2021)
11. Джеджула В. В. Конкуренентоспроможність підприємства як економічна категорія *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. Вип. 6. С. 116-121.
12. ДП «Укрпромзовнішекспертиза» «Машинобудівна галузь в Україні: потенціал та можливості для розширення експорту на період до 2021 року» URL:
file:///C:/Users/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B0/Downloads/Report_mechanical_engineering_Report_Final_05062019.pdf (дата звернення 25.05.2021)
13. Дяченко В. В. Фінансова конкурентоспроможність як складова фінансової безпеки підприємства. *Молодий вчений*. - 2018. - № 11(2). - С. 1120-1123.
14. Дорогань-Писаренко Л.О., О.В. Єгорова, І.Г. Панченко. Особливості аналізу ефективності впровадження технологічних інновацій в сільському господарстві. *Nauka innov*. 2020. Т. 16, № 3. С. 27-38. URL:
<https://doi.org/10.15407/scin16.03.027> (дата звернення 25.05.2021)
15. Експорт зернових з України: запаси кукурудзи, пшениці, соняшника – фактор Китаю URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/858-eksport-zernovih-z-ukrayini-zapasi-kukurudzi-pshenitsi-sonyashnika--faktor-kitayu> (дата звернення 25.05.2021)
16. Єлець О. П., Богдан Є. В. Сутність конкуренції та конкурентоспроможності підприємства. URL:
http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_7_082.pdf (дата звернення 25.05.2021)
17. Єфремова Н. Ф. Конкуренентоспроможність підприємства та складники системи її забезпечення *Проблеми системного підходу в економіці*. - 2019. - Вип. 2(1). - С. 104-113.
18. Зарічна Т. С., Тарасова К. І. Машинобудування України: сучасний стан, структура та тенденції розвитку галузі. *Статистика – інструмент*

соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 5. Частина I. ОНЕУ. Одеса, 2019. С. 68–76

19. Іванова М. І. Визначення рівня економічної безпеки, враховуючи конкурентоспроможність підприємства *Підприємництво та інновації*. - 2019. - Вип. 10. - С. 52-56.

20. Ільницька-Гикавчук Г. Я. Конкурентоспроможність та конкурентні переваги туристичного підприємства в сучасних умовах господарювання *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. - 2018. - № 2. - С. 121-124.

21. Кіпіоро І.М. Організаційно-економічний механізм розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Умань, 2015. 235 с

22. Класифікація інновацій та їх особливості URL: <https://library.if.ua/book/4/480.html> (дата звернення 25.05.2021)

23. Короткий Ю. В. Машинобудівна промисловість України: здобутки та перспективи. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. *Економіка і менеджмент*. 2015. № 11. С. 117–120. (дата звернення 30.10.19)

24. Красняк О. П. Конкурентоспроможність і конкурентні переваги підприємства в сучасних ринкових умовах *Ефективна економіка*. - 2019. - № 11. URL: : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_11_21.

25. Курочкіна І. Г. Аналіз впливу маркетингових інформаційних технологій на конкурентоспроможність підприємства *Європейський вектор економічного розвитку*. 2018. № 1. С. 71–80.

26. Леган І. М. Конкурентоспроможність персоналу підприємства: теоретико-методологічний аспект *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління*. 2019. - Т. 30(69), № 2. С. 127-132.

27. Лупенко Ю.О., Малік М.Й., Шпикуляк О.Г., Лупенко Ю.О., ..., Шанін О.В. Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства України: проблеми та перспективи. Київ, 2014. 516 с.

28. Мазнів Г.Є. Інноваційна діяльність як фактор підвищення ефективності агровиробництва. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2016. № 2. С. 36—47
29. Мельникова О.О., Кавтиш О.П. Комплексний метод оцінки конкурентоспроможності продукції підприємства *Ефективна економіка* 2014 №5 URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3000_ (дата звернення 25.05.2021)
30. Олійник Н. Конкурентоспроможність підприємства як визначальна характеристика ефективності його функціонування *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2018. Вип. 2. С. 3-12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sepid_2018_2_3. (дата звернення 25.05.2021)
31. Оцінка та напрямки удосконалення конкурентоспроможності туристичних підприємств *Економічний форум*. 2015. № 4. С. 258–267
32. Панченко М. О. Вплив інновацій на конкурентоспроможність підприємства *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 10(1). С. 18-20.
33. Пігуль Н. Г., Пігуль Є. І. Сучасний стан та перспективи розвитку машинобудівного комплексу України. *Економіка та суспільство. Мукачівський державний університет*, 2018. № 15. С. 444–449
34. Покровська Н. М. Інтенсифікація економічних процесів на підприємствах машинобудування : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. НТУ «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського». Київ, 2018. 336 с
35. Рзаєв Г. І. Конкурентоспроможність підприємства та аналітичне спрямування її оцінки *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. № 4(1). С. 60-63.
36. Романюк А. С. Конкурентоспроможність підприємства та її місце в стратегічному управлінні сучасного підприємства *Соціально-гуманітарний вісник*. 2018. Вип. 24. С. 108-110
37. Саблук П.Т., Шпикуляк О.Г., Курило Л.І., Саблук П.Т., ..., Правдюк М.В. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект. Київ, 2010. 706 с.

38. Савіцька О.П. Теоретико-методичні аспекти оцінки конкурентоспроможності суб'єктів туристичної індустрії *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2013. № 776. С. 154–163.

39. Салоїд С. В. Організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою підприємств машинобудування : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 НТУ «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського». Київ, 2019. 305 с.

40. Середа Д. Конкурентоспроможність як напрямок розвитку підприємства в сфері торгівлі й надання послуг *Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]*. 2018. № 8. С. 137-150.

41. Соколова Л. В. Сучасний стан машинобудування України та тенденції його розвитку за умов незбалансованої економіки URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2019/7.pdf (дата звернення 25.05.2021)

42. Сутність та роль конкуренції в ринковій економіці *Економіка і суспільство*. – 2016. URL:: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/6_ukr/2.pdf (дата звернення 25.05.2021)

43. Томілін О. О. Ризик-менеджмент підприємства та його вплив на конкурентоспроможність *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2019. Т. 24, Вип. 3. С. 46-51.

44. ТОП-10 компаній-експортерів зернових з України URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/top-10-kompanij-eksporteriv-zernovih-z-ukraini> (дата звернення 25.05.2021)

45. Цибульська Е.І. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 051 «Економіка». Харків: НУА, 2018. 320 с

46. Шевченко І. Ю. Історична еволюція та сучасна інтерпретація дефініції сутності категорії "конкурентоспроможність підприємства автомобілебудування" *Бізнес Інформ*. 2018. № 1. С. 20-27.

47. youcontrol ТОВ "Агротрейд Виробництво " URL:<https://youcontrol.com.ua/contractor/?id=27166582> (дата звернення 25.05.2021)

48. PANTHEON URL: Farming <https://www.datalab.ch/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Форма №1. БАЛАНС

Актив	Код рядка	2018	2019	2020
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	79382	63760	48303
первісна вартість	1001	151628	155784	160359
накопичена амортизація	1002	72246	92024	122056
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3878	31455	4326
Основні засоби:	1010	103992	114463	137728
первісна вартість	1011	821018	850096	894817
знос	1012	717026	735633	757089
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	17552	0
інші фінансові інвестиції	1035	15	15	15
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	204819	227245	190372
II. Оборотні активи		0	0	0
Запаси	1100	113316	145913	248123
Виробничі запаси	1101	57882	81535	168339
Незавершене виробництво	1102	0	0	0
Готова продукція	1103	39360	42734	63230
Товари	1104	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	16074	21644	16554
Депозити перестраховання	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	111998	167246	160258
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	1130	23929	28399	36164
з бюджетом	1135	5718	20117	31068
у тому числі з податку на прибуток	1136	427	799	942
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	10190	9274	12237
Поточні фінансові інвестиції	1160			0
Гроші та їх еквіваленти	1165	6654	7100	944
Готівка	1166	2	1	2
Рахунки в банках	1167	6652	7099	942
Витрати майбутніх періодів	1170	370	370	370
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в:				
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	5892	9115	9596
Усього за розділом II	1195	278067	387534	498760
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	482886	689132	689132

Пасив	Код рядка	2018	2019	2020
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	349093	349093	349093
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	123277	69750	26683
Додатковий капітал	1410	48414	48414	48414
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-388752	-605012	-898547
Неоплачений капітал	1425	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	132032	-137755	-474357
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	171098	312422	532573
Інші довгострокові зобов'язання	1515	79274	178425	250385
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	250372	490847	782958
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				

Короткострокові кредити банків	1600		29872	50248
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:				
за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	86076	200216	285501
за розрахунками з бюджетом	1620	698	109	395
за у тому числі з податку на прибуток	1621	432	0	
за розрахунками зі страхування	1625	764	791	899
за розрахунками з оплати праці	1630	1541	1368	1692
за одержаними авансами	1635	5889	18567	26429
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	2165	4082	7413
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	3349	6682	7954
Усього за розділом III	1695	100482	261687	380531
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	482886	614779	689132

ДОДАТОК Б

Форма № 2. ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ
ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	2018	2019	2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	619799	829712	796657
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	442404	589888	685733
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070			
Валовий: прибуток	2090	177395	239824	110924
Валовий: збиток	2095			
Інші операційні доходи	2120	54946	41994	249198
Адміністративні витрати	2130	45325	44712	49987
Витрати на збут	2150	125243	171765	202032
Інші операційні витрати	2180	43552	44111	83221
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181			
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182			
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	18221	21230	24592
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195			
Дохід від участі в капіталі	2200			
Інші фінансові доходи	2220	79	79	915
Інші доходи	2240	531	53376	251647
Дохід від благодійної допомоги	2241			
Фінансові витрати	2250	20494	32778	70212
Втрати від участі в капіталі	2255			
Інші витрати	2270	256	311694	543544
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275			
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290			
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	-1919	-269787	-336602
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	890		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305			
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350			
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	-2809	-336602	-336602

ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	291469	469934	642593
Витрати на оплату праці	2505	44183	49291	58186
Відрахування на соціальні заходи	2510	14028	15611	17279
Амортизація	2515	72277	46226	41984
Інші операційні витрати	2520	130097	171623	204075
Разом	2550	552054	752685	964117